

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM V PREŠOVE

Jana Hnatová

IKT v edukačnom procese Internet pre učiteľov **METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM V PREŠOVE**

Jana Hnatová

IKT v edukačnom procese Internet pre učiteľov

- 2004 -

Obsah:

NAMIESTO ÚVODU	5
1 POČÍTAČOVÉ SIETE	7
1.1 Pripojenie počítača do siete	7
1.2 Z čoho sa skladá sieť	7
1.3 Siete a ich využitie	7
1.4 Otestujte sa	9
2 INTERNET	10
2.1 Trochu z histórie	10
2.2 Kto je kto?	11
2.3 Možnosti pripojenia	12
2.3.1 Počítač	12
2.3.2 Modem	13
2.3.3 ISDN	12
2.3.4 Prehliadače Internetu	12
2.4 Otestujte sa	13
	14
3.1 Postup pri spusteni prehliadaca	15
3.2 Zakladny popis preniladaca.	15
3.2.1 Panel Hiavna ponuka (Menu)	16
3.2.2 Panel standardnych tiacidiel	16
3.2.3 Panel Adresa	18
3.2.4 Pracovna piocna	17
3.2.5 Stavovy riadok	/
3.3 Ukoncenie prace s internet Explorerom	/1 ۱۵
3.4 12 najcastejsich otazok a odpovedi	٦٥ مر
3.5 Sluzby poskytovane internetom	Z4 25
	25 26
4 WWWW	20 26
4.1 www.stranky.pre.uciterov	20 21
4.2 Oleslujie sa	J I 22
5 1 E-mail	JZ 22
5.7 Chat dehata	32 34
5.2 Diskusné skuniny	34
54 Počítačové konferencie	35
5.5 Videokonferencie	35
5.6 Teleprojekty	
5.7 E-learning	
5.8 Elektronický obchod	
5.9 Internetbanking	
5.10 Otestuite sa.	40
•	

6 MOJA PRVÁ SPRÁVA	40
6.1 E-mailová správa	41
6.2 Etika komunikácie	44
6.3 Otestujte sa	46
7 INTERNET NEHRYZIE, ALE	47
7.1 Ako sa nenakaziť?	47
7.1.1 Antivírové programy	47
7.1.2 Zabezpečenie prehliadača	48
7.2 Ako sa liečiť?	48
7.3 Otestuite sa	50
8 NIEKOĽKO RÁD PRE ZDRAVIE PRI PRÁCI S POČÍTAČOM	51
9 ČO HOVORÍ LEGISLATÍVA?	51
GLOSÁR	53
REGISTER	56
	•••

Namiesto úvodu...

Dovoľte hneď na začiatok prvú otázku: "Kto ste?" S odpoveďou na ňu väčšina ľudí nemáva problém, napríklad: "Dobrý deň, som váš nový sused." alebo "Dobrý deň, som vaša nová učiteľka.". Túto situáciu možno zažívate denne. Ďalšie otázky na seba nenechajú dlho čakať a záleží od mnohých okolností, kam budú smerovať. Povedzme pri prijímacích pohovoroch do nového zamestnania sa omnoho častejšie a nástojčivejšie než kedykoľvek predtým začínajú objavovať otázky typu "Máte aspoň základné znalosti s prácou pri počítači?", "Viete pracovať s programom...?", "Viete pracovať s Internetom?".

Snáď ste sa i vy ocitli v ďalšej situácii. Cestovali ste vo vlaku s -násťročným mladým človekom a začali ste s ním len taký nezáväzný rozhovor. Mimochodom ste zistili, že má veľa priateľov a sám rád cestuje. Práve včera mu kamarát z Belgicka poslal fotky. Boli perfektné, ale také veľké množstvo, že sa mu nevošli do jeho freemailovej schránky. Budete naňho pôsobiť asi ako veľmi dospelý, ak medzi rečou zistí, že ešte stále nie ste pripojený na Internet. Rovnako si uňho nezískate úctu či obdiv tým, že mu miesto svojho emailu nadiktujete ulicu a popisné číslo domu vášho trvalého bydliska.

A do tretice. Nevychádzate z údivu, ako váš známy platí účty v banke, získava informácie z cestovných kancelárií o dovolenkových lastminutes a nakupuje vybavenie do domácnosti pomocou Internetu z tepla svojho domova.

Je tu jednoducho nové storočie a nové možnosti. Dorazil fenomén zvaný Internet a či sa nám to páči, alebo nie, vydobyl si svoje miesto pod slnkom. Možno vás k jeho používaniu núti pracovné zaradenie, možno na tom trvá váš šéf. Možno už pretiekol kalich vašej trpezlivosti a neviete sa vyrovnať s tým, že vás doma poúča i váš najmladší potomok. Bez ohľadu na to, odkiaľ impulz prišiel, najdôležitejšie bude vždy vaše rozhodnutie.

Ak sa rozhodnete začať pracovať s Internetom, táto metodická príručka vám môže pomôcť orientovať sa a získať prehľad:

- o základoch počítačových sietí a o Internete,
- o službách, ktoré vám Internet ponúka napr. elektronickej pošte alebo WWW,
- o činnostiach, ktoré vám môže počítač a Internet uľahčiť,
- o bezpečnosti práce na Internete,
- o možnostiach ochrany zdravia pri práci s počítačom,
- o základnej legislatíve.

Ak sa nedáte odradiť prvými odbornými pojmami a vytrváte, stane sa Internet vašim naozaj dobrým pomocníkom, ktorý vám pomôže v ktorúkoľvek ročnú dobu, dennú i nočnú hodinu. V prípade, že vám nie je niektorý z pojmov jasný, v závere publikácie nájdete glosár, v ktorom sú tie najpoužívanejšie z nich vysvetlené. Učebný text využívajte ako pomôcku pri vašej skutočnej práci s počítačom a všetko, čo si prečítate, nezabudnite i prakticky vyskúšať. V závere každej kapitoly máte možnosť otestovať sa a zistiť, či sa hranice vášho poznania posunuli o krôčik vpred. Ak kvôli niektorej z otázok pociťujete potrebu vrátiť sa späť k učebnému textu, pokojne tak urobte. Už dávno niekto múdry povedal, že opakovanie je matkou múdrosti. A toto je začiatok.

autorka

1 Počítačové siete

V dnešnej dobe, ktorá je stále viac závislá od rýchleho prístupu k informáciám hrajú veľkú úlohu počítačové siete. Pod týmto pojmom môžeme vo všeobecnosti rozumieť vzájomné prepojenie počítačov, umožňujúce ich následnú spoluprácu, napríklad vo forme možnej výmeny dát. Počítačové siete je možné rozdeliť podľa rôznych hľadísk, ale najčastejšie sa stretneme s pojmami LAN – lokálna sieť a WAN – globálna sieť. Jednou z najznámejších globálnych sietí je Internet. V tejto časti sa zameriame na počítačovú sieť, s ktorou sa môžete stretnúť v bežnom živote, napríklad i na vašom pracovisku.

1.1 Pripojenie počítača do siete

Aby mohol počítač komunikovať s ostatnými počítačmi v sieti, ako i s inými zariadeniami (napr. tlačiarňou), musí byť vybavený sieťovou kartou (hardvér) a špeciálnym programovým vybavením (softvér). Súčasťou sieťovej karty je konektor. K nemu sa pripojuje kábel, ktorý prepája počítač s ďalšími zariadeniami v sieti. Pre napojenie sa do siete

Internetu z domova je najčastejšie používané zariadenie nazývané modem (→2.3.2), ale v súčasnosti nájdete na trhu i mnoho ďalších technických riešení.

Pri prihlasovaní sa do siete zadávate užívateľské meno a heslo. Heslo by malo byť tajné, pretože slúži k potvrdeniu vašej identifikácie.

1.2 Z čoho sa skladá sieť

Počítače, ktoré poskytujú svoje služby ostatným, sa nazývajú servery. Servery môžu byť rôzne, napr. tlačový server, vyhľadávací server, server pre uchovávanie údajov, poštový server a i. Údaje na serveroch sa pravidelne zálohujú. Bývajú tiež vybavené záložným zdrojom napätia, to znamená, že i pri výpadku elektrického prúdu servery bežia ďalej.

Okrem lokálnych sietí (LAN) so servermi existujú i malé siete, podporujúce len niekoľko počítačov. Tieto siete nemajú žiadne servery, využívajú sa na prepojenie jednotlivých počítačov kvôli

zdieľaniu údajov alebo niektorých periférnych zariadení (napaľovacie CD mechaniky, skenery, tlačiarne...). Na zabezpečenie bezproblémového chodu a správu počítačovej siete potrebujete človeka pracujúceho ako správca siete. Prideľuje jednotlivým pracovníkom určité užívateľské práva. Tie oprávňujú pracovníkov k prístupu k niektorým dátam a k využívaniu niektorých sieťových služieb.

1.3 Siete a ich využitie

S počítačovými sieťami sa môžete stretnúť na každom kroku. Či už je to v knižniciach, obchodoch alebo pri bankomatoch. Do takýchto sietí môžete vstupovať

napríklad pomocou prideleného čiarového kódu na svojej identifikačnej karte, pomocou magnetickej karty alebo hesla, najčastejšie však kombináciou viacerých uvedených možností. V bankomatoch sa pri vstupe do siete vyžaduje okrem platnej platobnej karty i zadanie PIN kódu. Je to číslo, ktorým potvrdzujete svoje právo kartu použiť. Pri internetbankingu (\rightarrow 4.7) sa zase

stretnete s GRIT kartou, ktorá nahrádza váš elektronický podpis. V každom prípade si pamätajte, že sú to prostriedky ochrany pred prístupom neželanej osoby k vašim údajom a prípadnou manipuláciou s nimi. Ich strata alebo zneužitie vám môže spôsobiť nepredstaviteľné škody. Niet asi nič horšieho, ako nájsť v jedno pekné ráno dočista vybielený ... bankový účet.

1.4 Otestujte sa...

- 1. Skratka LAN znamená:
 - a.) lokálna počítačová sieť
 - b.) rozľahlá počítačová sieť
 - c.) prepojenie niekoľkých miestnych sietí
- 2. Siete označené ako WAN spájajú:
 - a.) počítače v rámci budovy
 - b.) počítače v rámci firemného komplexu
 - c.) počítače a lokálne siete v rámci okresu, kraja alebo väčšieho územného celku
- 3. Internet je príkladom siete:
 - a.) LAN
 - b.) WAN
 - c.) ani jedna z uvedených možností nie je správna
- 4. Server je:
 - a.) počítač vyhradený pre poskytovanie služieb
 - b.) špeciálne upravená tlačiareň
 - c.) služobné označenie správcu siete
- 5. Musí mať počítačová sieť server?
 - a.) bezpodmienečne áno
 - b.) nie
 - c.) môže, ale nemusí
- 6. Aby bolo možné napojiť počítač do siete, musíme namontovať:
 - a.) myš
 - b.) sieťovú kartu
 - c.) paralelný konektor
- 7. Pri prihlasovaní do siete zadávame:
 - a.) užívateľské meno a heslo
 - b.) služobné meno a číslo
 - c.) telefónne číslo a klapku
- 8. Kto prideľuje užívateľské práva:
 - a.) firemný právnik
 - b.) užívateľ siete
 - c.) správca siete

Správne odpovede: 1a,2c,3b,4a,5c,6b,7a,8c

2 Internet

Internet je najznámejším príkladom siete WAN. Je to obrovská počítačová sieť. Tvorí ju množstvo počítačov, serverov, smerovačov, káblov i zariadení na bezdrôtový prenos údajov. Ponúka možnosť "pokecať" si s priateľom v Kanade, pozrieť sa, či pri eifelovke prší, zaplatiť za virtuálny tovar reálnymi peniazmi atď. Začnime však pekne od počiatku.

2.1 Trochu z histórie...

Viete, že vývoj siete Internet prešiel od svojich začiatkov v druhej polovici 20. storočia zaujímavými zmenami? Troška z histórie vzniku Internetu nikoho nezabije, ale ak by predsa, tak radšej nech túto kapitolku preskočí. Kto zostane verný, dozvie sa, že z chronologického hľadiska môžeme vznik a vývoj Internetu rozdeliť do niekoľkých etáp a poučenie je strhujúce.

Minulosť	1. etapa	Píše sa rok 1969. V Spojených štátoch amerických začína realizácia projektu agentúry ministerstva obrany DARPA na výstavbu experimentálnej počítačovej siete s menom ARPANET. Cieľom tohto projektu je vytvoriť sieť, ktorá by bola funkčnou aj po odpojení (výpadku) jej nefunkčných uzlov. Do tejto siete je pripojených 37 počítačov (r.1972). Ak si uvedomíme, že sme práve v období "studenej vojny", táto požiadavka má svoje hlboké opodstatnenie. Rovnako dnes už nikoho nezaráža fakt, že s touto myšlienkou prichádza ako prvá práve armáda.	
	2. etapa	Posuňme sa skoro o dvadsať rokov ďalej, vývoj pokračuje. V tomto období vznikajú nové siete i v mimoamerických štátoch. Sieť ARPANET, z ktorej sa armáda odčlenila, začína byť využívaná verejne. Vytvára opornú kostru pre Internet a prvýkrát vystupuje pod týmto menom v roku 1990. Dochádza k hierarchizácii národných regionálnych a miestnych sietí. Celkovo je pripojených asi 1 000 000 počítačov. (Sledujete ten skok?) Snáď z tohto obdobia ešte jeden významný medzník – rok 1984. Vďaka možnosti prevodu doménových adries na IP adresy a naopak sa zjednodušuje adresovanie aj pre široký okruh bežných užívateľov. Čo z toho vyplýva?	
Súčasnosť	3. etapa	Mohutný rozvoj komerčných aktivít na sieti do dnešných dní. Internet začína slúžiť širokej verejnosti a firmám. Proces globalizácie pokročil natoľko, že Internet sa stáva bežnou súčasťou každodenného života. Na prelome storočí bolo k Internetu pripojených už viac ako 20 miliónov počítačov v zhruba 150 000 sieťach.	
Budúcnosť	4. etapa	Pokračujúci exponenciálny trend nárastu nových pripojení. Zvyšujúca sa ponuka a kvalita nových služieb. Internet sa stáva súčasťou bežného života.	

Poučenie:

Uvedomte si, že Internet bol konštruovaný v období studenej vojny tak, aby prežil i jadrovú katastrofu. Vaše nezdarené pokusy sú v tomto ohľade len prskavkami. On to prežije a vy sa nevzdávajte. Smelo do toho!

2.2 Kto je kto?

"Dobrý deň. Dovoľte, aby som sa vám predstavil. Som PC s procesorom Pentium III. Mám 128 MB RAM, zvukovú, grafickú a samozrejme sieťovú kartu, tiež CD mechaniku a pracujem pod operačným systémom Windows. Toto je moja navštívenka. A aby som nezabudol, moja IP adresa v sieti je"

Každý počítač v sieti má pridelenú jedinečnú numerickú adresu, ktorú voláme IP adresa. Všetky adresy zapisujeme ako štvoricu čísel oddelených navzájom bodkami, napr. 165.125.201.84. Našťastie pre bežných užívateľov nie je potrebné si IP adresy pamätať (aspoň jedna dobrá správa...), pretože existuje i iné členenie siete. Ak sa chcete spojiť s konkrétnym počítačom v sieti, stačí poznať jeho doménovú adresu, ktorá je zápisom IP adresy v symbolickom tvare. Na pochopenie jednoduchosti tohto zápisu, jeden príklad za všetky. Namiesto IP adresy 213.81.222.91 môžete s pokojným svedomím použiť jej doménový tvar <u>http://www.mcpo.sk/</u>.

Táto doménová adresa obsahuje:

http:	informáciu o protokole, pomocou ktorého bude váš počítač so vzdialeným počítačom komunikovať	
www	skratka zaručuje, že server, na ktorom je hľadaná adresa, sa nachádza v sieti World Wide Web (➔4.1)	
тсро	názov - oznamuje názov alebo skratku názvu organizácie, školy, firmy, s ktorou sa chcete spojiť. V tomto prípade to bude Metodicko-pedagogické centrum v Prešove	
sk	doména - môže označovať napr. štát (sk - Slovenská republika) alebo zameranie stránky (edu - pre školy a vzdelávacie inštitúcie)	
1	Znak oddeľujúci jednotlivé časti adresy, jeho umiestnenie je rovnako podstatné ako umiestnenie ktoréhokoľvek znaku v adrese	

Často býva v jednej adrese aj niekoľko domén nižších úrovní, ktoré sa navzájom oddeľujú bodkou. Je to podobné, ako keby ste písali adresu na poštovú obálku. Teda najprv napíšete meno, potom priezvisko, ulicu, číslo domu, a na koniec i štát, v ktorom hľadaná osoba býva. Zaujímavým sa javí fakt, že kým užívatelia pri komunikácii využívajú jednoznačne doménové adresy, počítače zase IP adresy. Jednoducho každému vyhovuje niečo iné.

2.3 Možnosti pripojenia

Vždy buď pripojený, človeka to zmení, sám seba si cení, kto je pripojený... (parafráza na refrén piesne)

Ak aj vy uvažujete o pripojení sa na Internet, môžete využiť hneď niekoľko technických riešení.

1. Pripojenie Dial-up

Niekedy označované ako komutované pripojenie. Využíva modem (\rightarrow 2.3.2) a pevnú telefónnu linku. Je výhodné, ak nechcete alebo nepotrebujete celodenné pripojenie k Internetu.

2. Pevné spojenie

Využíva priame najčastejšie 24 hodinové pripojenie sa k najbližšiemu uzlu Internetu (napr. pomocou optického kábla alebo prenajatej telefónnej linky). Spojenie je výhodnejšie z hľadiska plnohodnotného využívania služieb Internetu, ale býva finančne oveľa náročnejšie.

3. Pripojenie GSM

Umožňuje výber pripojenia sa na Internet buď prostredníctvom pevnej telefónnej linky alebo mobilného telefónu. Môžete sa teda pripojiť a využívať služby Internetu aj na miestach, kde nie sú zavedené pevné telefónne linky, je tam však pokrytie signálom niektorého mobilného operátora, ktorý takéto pripojenie ponúka.

4. Bezdrôtové spojenie

Využívajú väčšie organizácie, inštitúcie a firmy, ktorých nároky na pripojenie sú vysoké. Spojenie je podmienené existenciou vysielača a prijímača.

Čo teda k pripojeniu potrebujete a kto vás pripojí?

2.3.1 Počítač

To samozrejme, ale aký? Neuveríte, ale Internetu je to jedno. Jedno to nebude vám, ak sa popri načítavaní prvej stránky stihnete okrem iného i naobedovať. Takže, skôr kvôli vlastnému pohodliu možno odporúčať nasledujúcu minimálnu zostavu:

- počítač PC s procesorom od rady 486 vyššie,
- aspoň 32 MB RAM (čím viac tým lepšie),
- kapacita diskov je vítaná čo najvyššia (samozrejme, že len do výšky vašich príjmov), podstatne závisí od vašej záľuby túlať sa Internetom a všetko si ukladať do pamäte svojho počítača,
- monitor s aspoň 15´´uhlopriečkou (radšej však viac), rozlíšením 800x600 bodov, farebné rozlíšenie 16-bitov,
- zvuková karta nie je nutnosťou, ale verte, že niektoré stánky k vám i prehovoria.
 V počítači by ste mali mať ďalej nainštalovaný:
- vhodný operačný systém napr. Windows 95 a vyššie alebo Linux
- programové vybavenie, ktoré dovolí pripojenie k Internetu (v operačnom systéme Windows je už integrované)

 prehliadač internetových stránok napr. Microsoft Internet Explorer alebo Netscape Navigator.

Okrem toho treba kúpiť a pripojiť k počítaču a k telefónnej linke modem. To je všetko, čo musíte mať doma. Ďalej potrebujete nájsť firmu, ktorá poskytuje pripojenie k Internetu. Takáto firma alebo osoba sa označuje provider. Ak nie ste v počítačovej oblasti príliš skúsený, bude asi najlepšie, ak si vyberiete takého providera, ktorý vám bude vedieť poradiť najvhodnejší modem a prípadne vám pomôže s pripojením sa na Internet priamo u vás doma. Môže to byť platená alebo bezplatná služba. To záleží od firmy. Informácie o cenách pripojenia rôznych spoločností na Slovensku môžete nájsť napríklad na stránke http://www.provider.sk/cenadial.html.

2.3.2 Modem

Zariadenie, ktoré podľa potreby prevádza dáta z analógových na digitálne a naopak nazývame modem. Slúži teda ako prostredník medzi počítačom, ktorý spracováva údaje digitálnym spôsobom a pevnou linkou, ktorá prenáša analógový signál. Názov vznikol spojením dvoch slov **mo**dulátor a **dem**odulátor.

Modemy môžu byť buď interné, zabudované priamo v počítači, alebo externé – ako prídavné zariadenie, ktoré sa k počítaču pripája káblom.

2.3.3 ISDN

Je skratka slov *Integrated Servises Data Network* a označuje komunikačnú technológiu. Jej počiatky siahajú do 80-tych rokov 20 storočia. Význam ISDN rozhodne vzrástol príchodom Internetu. Linka ISDN ponúka digitálny prenos telefónnych dát. Má teda vyššiu kapacitu, prenosovú rýchlosť a poskytuje kvalitnejšie spojenie než telefónna prípojka. Používa tú istú telefónnu linku, ale je potrebný špeciálny typ modemu umožňujúci ISDN-prevádzku.

2.3.4 Prehliadače Internetu

Prehliadač internetových stránok je program, ktorý má v sebe zabudované prostriedky na prenos súborov. Čo je celkom logické, keď si uvedomíte, že počítače sú schopné spracovávať informácie len vo forme súborov a i internetová stránka je len výtvor pozostávajúci z množstva súborov, ktoré k vám putujú prostredníctvom siete. K najznámejším prehliadačom patria Microsoft Internet Explorer a Netscape Navigator. Oba softvéry umožňujú prezerať si obsah zvolených internetových stránok, no nielen to. Podrobnejšie sa im ešte budeme venovať neskôr (\rightarrow 3.1).

2.4 Otestujte sa...

- 1. Do ktorého obdobia spadajú prvopočiatky Internetu?
 - a.) prvá polovica 20. storočia
 - b.) druhá polovica 20.storočia
 - c.) prvá polovica 21.storočia
- 2. Každý počítač má v sieti jednoznačne pridelenú:
 - a.) GRIT kartu
 - b.) IP adresu
 - c.) ISDN linku
- 3. Doménová adresa sa využíva:
 - a.) pri telefonovaní cez Internet
 - b.) pri komunikácii s konkrétnym počítačom v sieti
 - c.) pri posielaní elektronickej pošty
- 4. Priame pripojenie pomocou optického kábla k najbližšiemu uzlu Internetu sa nazýva:
 - a.) bezdrôtové pripojenie
 - b.) pripojenie GSM
 - c.) pevné pripojenie
- 5. Ak sa chcete pripojiť k Internetu prostredníctvom telefónnej linky, potrebujete:
 - a.) modem
 - b.) sieťovú kartu
 - c.) filter z pevnej linky
- 6. Provider vám zabezpečí:
 - a.) pripojenie k Internetu
 - b.) spracovanie dát medzi počítačom a pevnou linkou
 - c.) zasielanie správ pomocou Internetu
- 7. Modem je:
 - a.) prídavné zariadenie, ktoré prevádza dáta z analógových na digitálne a naopak
 - b.) označenie sieťovej karty
 - c.) softvérový systém umožňujúci prehliadanie stránok na Internete
- 8. Pomocou prehliadača Internetu môžete:
 - a.) zisťovať a prípadne meniť IP adresy pripojených počítačov
 - b.) meniť spôsob pripojenia počítača k Internetu
 - c.) prezerať si obsah internetových stránok

Správne odpovede: 1b,2b,3b,4c,5a,6a,7a,8c

3 Prvýkrát na Internete

Príbehy zo života....

1.

Je smutné, upršané sobotné ráno. Všade sivo a samá voda. Človek by ani psa nevyhnal z domu. Aspoň že do práce dnes nemusím...Kde to slnko vlastne je? Tu stále prší. Možno v Paríži alebo niekde v New Yorku. Fakt, to by bolo super pozrieť sa, ako je teraz v Paríži. Rozhodne to skúsim, ale najprv si urobím rannú kávičku.

2.

To nie je možné! Si to naozaj ty? Naposledy sme sa videli hádam v minulom storočí. Teda, vyzeráš ako po dovolenke. Aha, boli ste celá rodinka. Podarilo sa vám nájsť výhodný lastminute a pritom si sa z domu ani nepohla. Ako?

3.

Zapojte sa aj vy do najväčšej diváckej televíznej ankety.

Promo kampaň prebieha každoročne počas troch letných mesiacov na televíznej obrazovke, v tlači, aj na internete. Účastníci ankety vypĺňajú kupóny, ktoré môžu nájsť vo vybraných denníkoch a týždenníkoch. Zo všetkých anketových lístkov bude 31. augusta vyžrebovaný výherca luxusného automobilu. V tomto roku budú po prvýkrát do tohto žrebovania zaradené aj internetové hlasy. Hlasujte na www... Nezabudnite, že v tomto roku budete tento priamy prenos môcť po prvý raz sledovať aj cez internet!

4.

Ahoj, dúfam že sa už máš lepšie. Škoda, že tu nie si s nami. Lyžovačka je perfektná a svah je jedna radosť. Jožo fotí všetko a všetkých. Pošlem ti e-mailom aspoň tie fotky. Uzdrav sa čo najskôr!

5.

Žiaci, zajtra sa budeme venovať grafickému riešeniu týchto problémov. Dúfam, že si nikto nezabudne potrebné učebné pomôcky. Takže ešte raz! Nezabudnite si doniesť diskety!

Na tomto mieste sa pravdepodobne u mnohých objaví nutkanie konečne si vyskúšať prácu s Internetom "naostro". Odporúčam vám, aby ste si hneď teraz sadli k zapnutému počítaču, pozorne sa začítali do nasledujúcich riadkov a prečítané si v praxi vyskúšali skôr, než vás to nutkanie zasa prejde. Ak k Internetu pristupujete s rozvahou a chladnou hlavou, máte pred ostatnými výhodu aspoň v tom, že sa vám pri klikaní myšou nebude chvieť ruka. A ak napriek všetkému ešte stále zápasíte zo strachom z počítača, nezabudnite, že každý jedinec objavuje životné pravdy najčastejšie metódou "pokus – omyl" a vy máte pred sebou len počítač PC a nie panel riadiaceho strediska NASA.

Takže v tejto časti sa oboznámime:

- s prehliadačom internetových stránok Microsoft Internet Explorer,
- s najčastejšími otázkami a odpoveďami, ktoré vás pri práci s ním môžu napadnúť,
- s prehľadom služieb, ktoré nám Internet ako celosvetová sieť ponúka.

3.1 Postup pri spustení prehliadača

Možností, ako spustiť prehliadač Microsoft Internet Explorer je niekoľko.

- Po štandartnej inštalácii systému nájdete na ploche ikonu s názvom **Internet Explorer**, ktorú aktivujete dvojklikom ľavého tlačidla myši.
- Druhá možnosť je spustiť Internet Explorer cez ponuku Štart Programy Internet Explorer.
- Tretia možnosť spustenia prehliadača je zo stavového panelu (spodnej sivej lišty pracovnej plochy obrazovky) klikom na ikonu "e".

obr.č.3-1 : Spustenie prehľadávača z pracovnej plochy Windows

obr.č. 3-2 : Spustenie prehľadávača z ponuky Štart

🏨 Start 🛛 💽 🎯 🏐 🗹 🗮 🔍 🔯	
-------------------------	--

obr.č. 3-3 : Spustenie prehľadávača Internetu zo stavového panela

3.2 Základný popis prehliadača.

Po spustení Internet Exploreru sa pred vami na monitore objaví okno veľmi podobné oknám, ktoré poznáte z iných aplikácií. Modrý pruh nazývame záhlavie okna. V ňom nájdete názov stránky a tlačidlá pre prácu s oknom samotným. Pod ním sa v hornej i spodnej časti okna nachádza niekoľko sivých riadkov – panelov. Podľa nainštalovanej verzie budú ich označenia v slovenskom, českom alebo anglickom jazyku.

- 1. panel Hlavná ponuka, alebo tiež Menu
- 2. panel Štandardné tlačidlá
- 3. panel Adresa

	🖄 Metodicko-pedagogické centrum Prežov - Microsoft Internet Explorer	
$\langle \rangle$	<u>Súbor Úpravy Zobiazit O</u> břúbené položky <u>N</u> ástroje <u>P</u> omocník	
\searrow	+ + → + 2 @ A 2 1 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2 1	
V	Agreea 🕢 http://www.mcpo.sk	💌 🧟 Kam

obr.č.3-4 : Panely v hornej časti okna Microsoft Internet Exploreru

3.2.1 Panel Hlavná ponuka (Menu)

Kliknutím na položku príkazu z panelu hlavnej ponuky sa rozvinie roletová ponuka ovládacích príkazov, združených do jednotlivých skupín. Na konci panela je maličký obrázok zemegule prekrytý logom Microsoft Windowsu. Ak sa práve načítava stránka, zemeguľa sa krúti a Microsoft Internet Explorer pre vás usilovne pracuje. Majte teda chvíľku strpenia.

3.2.2 Panel štandardných tlačidiel

Na paneli štandardných tlačidiel nájdete malé obrázky. Sú to ikony najpoužívanejších príkazov, ktoré môžete využívať namiesto zadávania príkazov z roletovej ponuky Menu.

÷

Späť umožňuje návrat na predchádzajúcu navštívenú stránku, pričom tu funguje kontextová nápoveda. Ponechajte kurzor myši nad ikonou v pokoji a objaví sa vám pri nej adresa stránky, na ktorú sa pri kliknutí vrátite.

Vpred sa dostanete na ďalšiu, už navštívenú stránku. Rovnako i tu funguje kontextová nápoveda.

Domov sa premiestnite na svoju domovskú stránku. Najčastejšie sa ako domovská stránka zvykne nastaviť adresa tej stránky, ktorá je vaša najobľúbenejšia. Bude vždy prvou stránkou, na ktorej začnete svoju púť Internetom po spustení prehliadača.

Zastaviť stlačíte vtedy, ak chcete zastaviť sťahovanie stránky napr. preto, že ste zadali zlú adresu alebo sťahovanie stránky beží pridlho a vy ste už stratili záujem o jej obsah.

Obnoviť môže odznova stiahnuť a zobraziť aktuálnu stánku. Používa sa v prípadoch, keď prvé stiahnutie nebolo korektné.

Obľúbené slúži k uchovávaniu adries tých stránok, ktoré vás zaujali, a preto sa k ním chcete častejšie vracať.

História umožňuje návrat na adresy stránok, ktoré ste dávnejšie, či len nedávno na tomto počítači navštívili.

- 6 - 6 -1	
<u> </u>	
100 C	

Tlač vytlačíte obsah zobrazenej stránky.

Pošta je jednou z najpoužívanejších služieb Internetu. Umožňuje spracovať e-mailové správy doručené elektronickou poštou.

Nastavenie tohto panelu je možné meniť alebo doplniť. Klikajte postupne na nasledujúce príkazy, ktoré sa vám budú zobrazovať v roletových ponukách. Začnite v Menu ovládacím príkazom: **Zobraziť - Panely s nástrojmi - Prispôsobiť...** Zobrazí sa

dialógové okno **Prispôsobenie panela s nástrojmi**. Tu nájdete všetky tlačidlá, ktoré môžu byť v paneli zobrazené. Pomocou tlačidiel **Pridať**, **Odstrániť**, **Posunúť hore** a **Posunúť dolu** vytvárate takú zostavu a poradie štandardných tlačidiel, ktoré bude najviac vyhovovať práve vaším potrebám

3.2.3 Panel Adresa

Tento panel slúži na zadávanie doménovej adresy stránky. Jednoducho ju tam napíšte a kliknite na tlačidlo **Kam**

Tlačidlo tvaru trojuholníka na konci vstupného poľa budeme nazývať smerovník. Po kliknutí naň sa pod vstupným poľom **Adresa** otvorí zoznam adries naposledy navštívených stránok. Ak ste sa rozhodli vrátiť sa na niektorú z nich (pretože tam boli dobré recepty...) stačí na ňu ukázať kurzorom a kliknúť ľavým tlačidlom myši.

Adresa	http://www.mcpo.sk/	•	
	bitp://www.mcpo.sk/ bitp://www.post.sk/		
	The http://www.infovek.sk/		

obr.č. 3-5 : Panel Adresa

3.2.4 Pracovná plocha

Na tejto najpriestrannejšej časti obrazovky sa zobrazuje obsah načítanej internetovej stránky. Nájdete tu okrem textov i obrázky, tabuľky, grafy, ale hlavne hypertextové odkazy na ďalšie stránky. Odkazy rozoznáte pomerne ľahko. Ak cez ne prechádzate kurzorom myši, zmení sa ukazovateľ zo šípky na ruku a príslušný text sa podškrtne, alebo obrázok či animácia sa farebne odlíšia od okolia. Ak naň v tejto polohe kliknete, otvorí sa pred vami nová stránka, na ktorú bol odkaz nasmerovaný a začína sa vaše túlanie po Internete. Táto činnosť sa najčastejšie označuje ako surfovanie.

Stránky nemajú pevne danú veľkosť, preto tu musí byť možnosť nimi nejako pohybovať. Na to slúžia sivé lišty po stranách obrazovky. Umožnia vám posun obrazu zvislým alebo vodorovným smerom. Zobrazia sa len, ak sú potrebné.

3.2.5 Stavový riadok

Je tá časť okna prehliadača, ktorá je umiestnená úplne dole. Ako už názov napovedá, budú sa v nej zobrazovať informácie o aktuálnom stave t.j. čo sa práve pred nami deje.

Inlemet

```
ℰ) maltc:webmaster@mcpo.sk
obr.č. 3-6 : Stavový riadok
```

3.3 Ukončenie práce s Internet Explorerom

Takže, končíme? Už vás omrzelo plávať po vlnách Internetu, alebo ste si práve v tejto chvíli uvedomili, že vaše myšlienky sú už na ceste k chladničke a vy ešte stále sedíte pri počítači? Niet nič jednoduchšie. Vyberte si z menu možnosť **Súbor – Skončiť** a potvrďte ju klikom ľavého tlačidla myši. Ešte jednoduchšie však bude, ak kliknete na krížik v pravom hornom rohu záhlavia okna prehľadávača, necháte počítač svojmu osudu a poberiete sa za svojimi myšlienkami.

3.4 12 najčastejších otázok a odpovedí

1. otázka: Ako sa dostanem na stránku,

- ktorú mi odporúčala priateľka?
- na ktorej som bol/a včera, ale nezapamätal/a som si jej adresu?

Ak viete adresu tej fantastickej stránky, postup je jednoduchý. Bezchybne ju prepíšte do vstupného poľa v paneli Adresa a stlačte kláves **«Enter»**, alebo kliknite na tlačidlo **Kam** na konci panela.

Ak ste si adresu nezapísali, nezúfajte, je tu tlačidlo **História** na paneli štandardných tlačidiel. Ak naň kliknete, otvorí sa panel obsahujúci adresy internetových stránok navštívených na tomto počítači v predchádzajúcich dňoch a týždňoch. Stačí sa už len rozpamätať, ktorá to bola a kliknúť na ňu ľavým tlačidlom myši.

Ak ste si stránku prezerali na inom počítači, je možné ju ešte dohľadať pomocou niektorého z vyhľadávacích serverov, ktoré triedia internetové stránky podľa témy alebo kľúčového slova. (→8.otázka tejto kapitoly)

2. otázka: Napísal/a som adresu a nič sa nedeje. Čo mám robiť?

Stlačili ste aj kláves **«Enter»**? Ak áno, vyžiadaný obsah stránky by sa mal začať prenášať do vášho počítača. O tom vás bude informovať jednak animácia zemegule v pravom hornom rohu, indikátor deja v stavovom riadku a aj zmena kurzoru myši. Po ukončení prenosu sa zemeguľka zastaví a v stavovom riadku sa zobrazí hrdý nápis **Hotovo**.

Ak sa však všetko toto deje už dlho a bez zjavného úspechu, máte niekoľko možností:

- zastaviť bežiaci prenos tlačidlom **Zastaviť**. Zobrazenia stránky ste sa síce nedočkali, ale aspoň môžete skúsiť niečo iné.
- stlačiť tlačidlo Obnoviť a dúfať, že novozačatý prenos bude úspešnejší ako ten posledný.

3. otázka: Tá stránka bola špica. Škoda, že mala takú dlhú adresu. To ju musím stále písať, keď sa ku nej chcem vrátiť?

Nie, možností je niekoľko.

- Na návrat k stránke, ktorú ste pred chvíľou navštívili, stačí vhodne využívať kombináciu tlačidiel Vpred a Späť. Ak to bolo dávnejšie, skúste tlačidlo História na paneli štandardných tlačidiel.
- Pomôcť vám môže i smerovník na konci vstupného poľa Adresa, otvorí sa zoznam adries naposledy navštívených stránok. Ak ste sa rozhodli vrátiť sa na niektorú z nich, stačí na ňu kurzorom myši ukázať a kliknúť ľavým tlačidlom.
- Adresy môžete do vstupného poľa prenášať aj cez schránku. Pozor však na úplnosť adresy. V tomto je prehliadač horší ako najprísnejší učiteľ slovenčiny.
- Adresu zaujímavej stránky môžete zahrnúť do zoznamu svojich obľúbených stránok postupom Obľúbené položky Pridať.

 A posledná možnosť. Urobte z nej domovskú stránku. Nastaviť si ju môžete v ponuke Nástroje – Možnosti siete Internet - Všeobecné - Domovská stránka, alebo vám túto možnosť ponúkne samotná stránka v rámci niektorého hypertextového odkazu tvaru Nastaviť ako domovskú stránku.

4. otázka: Stránka sa mi zobrazila. Môžem si ju pozrieť a čo ďalej? Potrebujem to mať na papieri. Dá sa to?

No, môžete si ju, alebo jej časť, samozrejme i vytlačiť. Dialógové okno, v ktorom je možné nastaviť parametre ovplyvňujúce vzhľad tlačenej stránky, otvoríte postupom **Súbor - Nastavenie stránky**. Vlastnú tlač celej stránky najrýchlejšie spustíte kliknutím na ikonu **Tlačiť** z panela štandardných nástrojov. Ak však chcete ovplyvniť, čo a akým spôsobom budete tlačiť, zvoľte si radšej postupnosť príkazov **Súbor – Tlačiť**, alebo súčasne stlačte na klávesnici počítača klávesy «**Ctrl**» a «**P**». Objaví sa dialógové okno, v ktorom môžete svoje požiadavky pred tlačou zadať presnejšie.

Ak chcete vytlačiť len nejakú časť stránky, nezabudnite ju pred tlačou najprv vyznačiť. Ako? Najjednoduchšie stlačením ľavého tlačidla myši na začiatku zaujímavej časti a ťahom cez ňu až ku koncu. Tlačidlo myši uvolnite až vtedy, keď ste s rozsahom označenia spokojní. Potom už postupujte, ako v predchádzajúcom prípade. Ešte jedna podstatná maličkosť. V dialógovom okne **Tlač**, v časti **Rozsah tlače** zaškrtnite možnosť **Výber**. Zabezpečíte tým, že sa vytlačí len to, čo ste si naozaj zo stránky sami vybrali.

5. otázka: Ako si mám vo svojom počítači uložiť obrázok (animáciu...) z Internetu?

Časti stránky ako sú napríklad obrázky môžete prenášať do svojho počítača najrýchlejšie využitím pravého tlačidla na myši.

- 1) Kliknite na obrázok, ktorý vás zaujal pravým tlačidlom myši.
- 2) V ponuke, ktorá sa pred vami otvorí, vyberte kliknutím možnosť Uložiť obrázok ako...
- 3) V novootvorenom okne **Uložiť obrázok** zadajte miesto a názov, pod ktorým chcete obrázok uložiť vo vašom počítači.
- Svoju voľbu potvrďte stlačením klávesy «Enter» na klávesnici alebo kliknutím na možnosť Uložiť.

Je užitočné vedieť, že časti stránky môžete prenášať a ukladať do iných súborov aj pomocou schránky.

6. otázka: Môžem si stránku (jej obsah) uložiť vo svojom počítači? Ako?

Jasné, ak sa nebudeme teraz a na tomto mieste zaoberať etikou či autorskými právami (→9.kapitola). V prvom rade si musíte uvedomiť, že stránka sa skladá zo súborov textov vo formáte HTML a ešte množstva ďalších prvkov, akými sú napríklad obrázky, tabuľky, animácie, zvuky,... Toto všetko sú ďalšie samostatné súbory. Podstatné je teda uvedomiť si, akým spôsobom má byť stránka vo vašom počítači uložená. Zobrazenú stránku uložíme ako celok postupnosťou príkazov **Súbor - Uložiť ako**. Otvorí sa pred vami dialógové okno, v ktorom zadáte:

- názov súboru, ktorý bude reprezentovať obsah stránky,
- miesto, kde bude tento súbor uložený,
- formát, akým spôsobom bude stránka v súbore uložená.

Aby však nedošlo k nedorozumeniu. Týmto spôsobom uložíte vo svojom počítači i hypertextové odkazy, ktoré sa na stránke nachádzajú. Neuložíte však obsah tých stránok, na ktoré odkazujú. Tiež si treba uvedomiť, že takto uložená stránka nebude automaticky aktualizovaná po prípadných zmenách originálu na Internete. Na to slúži pripojenie v režime offline.

7. otázka: Čo je to režim offline?

Čarovná vec, ktorá ale vyžaduje dostatočnú pamäťovú kapacitu počítača. Je to možnosť pracovať s vybranou internetovou stránkou aj vtedy, keď nie ste pripojený na Internet, alebo napríklad nechcete blokovať telefónnu linku. Môžete zadať rozsah obsahu stránky, ktorý chcete sprístupniť. Možno vám postačuje len stránka, možno však potrebujete sprístupniť stránku vrátane ďalších odkazov. A hlavne môžete zadať tiež spôsob aktualizácie obsahu. Ak chcete sprístupniť v režime offline aktuálnu stránku, držte sa nasledujúceho postupu:

- 1) V ponuke Obľúbené kliknite na príkaz Pridať k obľúbeným položkám.
- 2) V dialógovom okne Zorganizovať obľúbené položky zaškrtnite políčko Sprístupniť offline.
- 3) Ak chcete zadať automatickú aktualizáciu tejto stránky a rozsah sťahovaného obsahu, kliknite v dialógovom okne Zorganizovať obľúbené položky na kartu Plán. Tu vysvetlíte vášmu prehliadaču, kedy má spustiť synchronizáciu príslušnej stránky s vašou.
- 4) Prejdite do režimu offline postupnosťou príkazov Súbor Pracovať v režime offline

Od tejto chvíle bude váš prehliadač spustený v režime offline, a to až do okamihu, keď opätovným spustením príkazu **Pracovať v režime offline** odstránite zaškrtnutie.

8. otázka: Môžem mať pred sebou zobrazených i viac stránok?

Prehliadačom môžete otvoriť celý rad okien, do ktorých sa dá nezávisle na sebe načítať rôzne stránky. Tu sú aspoň dva postupy:

- Kliknutím na ikonu prehliadača ho môžete spustiť toľkokrát, koľkokrát potrebujete. Zakaždým sa vám otvorí nové okno, do ktorého môžete napísať vždy inú a inú adresu.
- Po prvom spustení Internet Exploreru sa otvorí prvé okno s domovskou stránkou a ďalšie okná otvoríte príkazmi Súbor - Nový objekt - Okno. Takto otvorené okno preberá adresu predchádzajúceho, ale zmeniť ju by pre vás už nemal byť problém.

9. otázka: Zaujímajú ma nové trendy v mojom odbore. Ako nájsť aktuálne informácie.

Neskúsenému užívateľovi sa často stáva, že vie, aké informácie by potreboval, nevie však, kde a na akých internetových stránkach sa nachádzajú. Oplatí sa preto

navštevovať vyhľadávacie servery (niekedy sa môžete stretnúť i s označením portály). Sú to www stránky, ktoré vám ponúkajú širokú škálu služieb a informácií na istej regionálnej alebo svetovej úrovni. Triedenie týchto informácií na stránke umožňuje, aby mal váš pohyb po sieti zmysel. Z najznámejších našich i zahraničných vyhľadávacích serverov uvediem aspoň niekoľko:

http://www.atlas.sk http://www.centrum.sk http://www.szm.sk http://www.post.sk http://www.zoznam.sk http://www.centrum.cz http://www.seznam.cz http://www.altavista.com http://www.infoseek.com http://www.yahoo.com http://www.google.com

Vyhľadávanie informácií o stránkach je možné:

1. podľa kľúčových slov

Vyplníte vyhľadávací formulár, ktorý zaručene spoznáte tak, že sa na ňom nachádza tlačidlo **Hľadaj** alebo jeho anglická mutácia **Search**. Vo vstupnom poli zadáte jednoduchý reťazec, napr. "ministerstvo školstva" a potvrdíte stlačením klávesu **«Enter»** alebo **Hľadaj** Niekedy je možné použiť i rozšírené vyhľadávanie, v ktorom spájate niekoľko reťazcov logickými spojkami AND (a), OR (alebo) a NOT (nie). Po potvrdení zadania sa vám na stránke zobrazia hypertextové odkazy tých stránok, v ktorých sa zadaný reťazec ako kľúčové slovo vyskytovalo. V prípade väčšieho množstva odkazov, bývajú zoradené napr. podľa abecedy a môžete si v nich listovať, využívajúc čísla strán v spodnej časti obrazovky.

obr.č. 3-7: Vyhľadávanie informácií podľa kľúčových slov

2. podľa zvolenej témy

Toto vyhľadávanie môžete uskutočniť vtedy, ak sú stránky rozdelené do jednotlivých kategórií podľa tém. Klinkaním cez hypertextové odkazy týchto tém a podtém sa postupne dostávate k tým stránkam, ktoré sú nositeľmi pre vás potrebných informácií.

10. otázka: Ako a skadiaľ si môžem stiahnuť zaujímavé súbory do svojho počítača?

Internetových stránok, odkiaľ je možné si stiahnuť súbory ako napríklad šetriče obrazoviek, rôzne dokumenty, programy alebo hry nájdete na Internete nepreberné množstvo. Stačí využiť služby akéhokoľvek vyhľadávacieho servera a zadať k vyhľadávaniu reťazec "download". Prehľad tých stránok, ktoré ponúkajú možnosť stiahnuť si voľne šíriteľný edukačný softvér nájdete v kapitole 4.1.1.

Spôsob sťahovania súborov do pamäte vášho počítača z internetových stránok je v podstate rovnaký. Za predpokladu, že ste našli internetovú stránku, ktorá vám túto možnosť ponúka,

- 1) kliknite na tlačidlo alebo hypertextový odkaz tvaru **Stiahnuť** alebo **Download**, prípadne na ikonu umiestnenú pri danom súbore, ktorá naznačuje túto možnosť;
- v dialógovom okne Stiahnutie súboru, ktoré sa vám takto otvorí vyberte možnosť Uložiť tento súbor na disk a svoju voľbu potvrďte tlačidlom OK;
- v novootvorenom okne Uložiť ako zadajte kam sa má vo vašom počítači nový súbor uložiť a znova potvrďte tlačidlom OK.

Začne prebiehať sťahovanie súboru a počítač vás bude o ňom priebežne informovať. Po ukončení preberania súboru vás vyzve k potvrdeniu ukončenia, alebo to pri zaškrtnutí políčka **Nabudúce nezobrazovať dialóg o ukončení** urobí sám.

11. otázka: Zlyháva mi načítanie stránky, vôbec sa nezobrazí.

Ak sa na pracovnej stránke miesto požadovanej internetovej stránky zobrazil text **Stránka sa nedá zobraziť**, nastala pravdepodobne jedna z nasledujúcich situácií:

• Cieľový server už neexistuje, je mimo prevádzky, alebo zmenil adresu.

- Cieľový server existuje, je prístupný, ale požadovaná stránka chýba. Stáva sa to napríklad vtedy, keď je práve v tom čase stránka upravovaná a nie je preto pre vás dostupná. Vtedy skúste kliknúť na tlačidlo **Obnoviť**, a ak sa stránka ani potom nezobrazila, zmierte sa s tým, že neostáva iné, ako sa pokúsiť jej načítanie neskôr.
- Zle ste napísali názov adresy, niečo chýba (stačí bodka...) alebo niečo je navyše. Vtedy precízne skontrolujte ešte raz zápis adresy. Na presnosť zápisu adresy si dajte pozor aj pri kopírovaní údajov do schránky, pretože tá bodka na konci je možno ukončením vety a nie adresy.
- Chyba je na vašej strane siete a pravdepodobne zlyháva nejaké technické zariadenie. To najrýchlejšie zistíte tak, že vytočíte číslo svojho správcu siete alebo providera, ktorý vám oznámi, že v strese už polhodiny odstraňuje technickú poruchu na sieti. V tom prípade sa vyzbrojte veľkou dávkou trpezlivosti a počkajte, kým bude porucha odstránená.

Ak sa stránka nenačítala celá napríklad preto, že server je preťažený, skúste stlačiť tlačidlo **Obnoviť**, ale často neostáva iné ako počkať, kým sa premávka na sieti trochu neuvoľní.

12. otázka: Stránka sa načítala, ale je zle čitateľná.

- Niektoré písmená chýbajú, alebo sú zamenené za iné znaky.
- Nezobrazili sa obrázky.

Pravdepodobne sa vyskytol problém, ktorý odstránite nastavením prehliadča postupnosťou príkazov **Zobraziť – Kódovanie - Stredoeurópske jazyky**.

Chýbanie obrázkov môže byť spôsobené tým, že sa zodpovedajúce súbory nepreniesli alebo sú nedostupné. Skontrolujte si nastavenie vášho prehliadača. Z ponuky **Nástroje - Možnosti siete Internet – karta Upresniť** v časti **Multimédia** zaškrtnite požadované zobrazenie napr. **Zobraziť animácie, Zobraziť video, Zobraziť zvuk** alebo **Zobraziť obrázky.** Potvrďte svoju voľbu a nechajte stránku načítať ešte raz.

Dodatočné načítanie obrázku sa môže podariť, ak naň kliknete pravým tlačidlom myši a z plávajúcej ponuky si vyberiete príkaz **Zobraziť obrázok**.

3.5 Služby poskytované Internetom

Vďaka prehliadačom internetových stránok si môžete prezerať obsah zvolených internetových stránok, no nie len to. Môžete začať využívať množstvo služieb, ktoré vám Internet rád poskytne. Najznámejšie a samozrejme i najpoužívanejšie z nich sú:

- World Wide Web známa ako www,
- komunikačné prostredia, ktoré môžeme rozdeliť na:
 - synchrónne formy komunikácie (chat, videokonferencie, zdieľanie aplikácií,...)
 - asynchrónne formy komunikácie (e-mail, diskusné skupiny,...)
- e learning umožňujúci vzdelávať sa pomocou Internetu,
- elektronický obchod,
- internetbanking.

Práve o týchto službách sú ďalšie kapitoly.

3.6 Otestujte sa...

1. Uveďte jeden zo spôsobov, ako spustiť prehliadač Internetu?

.....

- 2. V paneli hlavnej ponuky (menu) nájdeme:
 - a.) ovládacie príkazy združené do jednotlivých skupín
 - b.) najpoužívanejšie príkazy prehliadača Internetu
 - c.) názov stránky a tlačidlá pre prácu s oknom
- 3. Na paneli štandardných tlačidiel:
 - a.) nie je možné meniť nastavenie zobrazenia jednotlivých príkazov
 - b.) je možné meniť nastavenie zobrazenia jednotlivých príkazov
 - c.) je možné meniť len veľkosť a tvar zobrazených príkazov, nie ich počet alebo poradie
- 4. Tlačidlo **Späť** umožňuje:
 - a.) návrat na predchádzajúcu navštívenú stránku, pričom tu funguje kontextová nápoveda
 - b.) návrat na domovskú stránku
 - c.) návrat na pracovnú plochu a ukončenie práce s Internet Explorerom
- 5. Ktoré tlačidlo použijeme v prípade, že prvé stiahnutie zvolenej stránky nebolo korektné?
 - a.) Domov
 - b.) Obnoviť
 - c.) Vpred
- 6. Pri voľbe **Tlač** z panelu štandardných tlačidiel vytlačíme:
 - a.) len práve zobrazenú časť internetovej stránky
 - b.) len obsah pracovnej plochy zobrazenej stránky
 - c.) obsah celej internetovej stránky
- 7. Informácie o okamžitom dianí a aktuálnom stave prehliadača nájdeme :
 - a.) vo stavovom riadku
 - b.) na paneli hlavnej ponuky
 - c.) na bočných sivých lištách
- 8. Ak chceme ukončiť prácu s prehliadačom klikneme :
 - a.) na tlačidlo Zavrieť v pravom hornom rohu na záhlaví okna prehliadača
 - b.) na akékoľvek prázdne miesto pracovnej plochy
 - c.) na tlačidlo Zastaviť v paneli hlavnej ponuky

Správne odpovede: 2a,3b,4a,5b,6c,7a,8a

4 WWW

obr.č. 4-1: Vzhľad internetovej stránky

Asi najznámejšou službou poskytovanou Internetom je www (*World Wide Web*). Vďaka tejto službe môžete získať rýchle správy z rôznych odborov i z rôznych kútov sveta. Či už sú to bankové správy, príchody a odchody vlakov, výsledky športových zápasov alebo závery medzinárodných konferencií a sympózií.

Táto služba poskytuje informácie v tvare HTML stránok. Skratka označuje špeciálny program, ktorý slúži na popis stránky. HTML dovoľuje uložiť na stránky okrem textov i obrázky, tabuľky, grafy ale

hlavne hypertextové odkazy na ďalšie HTML stránky. Obsah HTML stránky sa vám zobrazí na obrazovke prostredníctvom spusteného prehliadača (\rightarrow 3.1), ktorý vám umožní ďalšie surfovanie a pre vás sa takto otvára nový svet informácií.

4.1 www stránky pre učiteľov

Slúžia samozrejme ako silný zdroj rôznorodého materiálu. Či už sú to odborné texty, metodické a didaktické materiály, učebné pomôcky, výučbové programy, testy, námety použiteľné v edukačnom procese, alebo magazíny pre pedagógov, informačné portály so školskou tematikou či mnohé zábavné hry rozvíjajúce logické myslenie, priestorovú orientáciu alebo predstavivosť. V rámci hľadania vhodných programov použiteľných na výučbu narážame na niekoľko pojmov hodných vysvetlenia.

Demoverzia je ukážková verzia programu, ktorá býva obmedzená v niektorých funkciách napr. nie je možné uloženie výsledkov, je obmedzený počet nástrojov, nie sú sprístupnené všetky ponúkané možnosti práce s programom a pod. Časové používanie demoverzie obmedzené nie je. Plnú verziu získate jej zakúpením. Ide o to, aby ste nekupovali mačku vo vreci.

Shareware je plne funkčný software, na ktorom si môžete vyskúšať, či vám práca s daným programom bude vyhovovať. Ak sa rozhodnete, že ho budete používať, musíte splniť licenčné podmienky a zaplatiť poplatok. Tieto programy bývajú často časovo obmedzené.

Freeware, alebo tiež voľne šíriteľný program nemá časové obmedzenie a jeho používanie je bez poplatku.

Aj pri najlepšej snahe o usporiadanie webových adries narážame na fakt, že mnohé stránky ponúkajú celý komplex materiálov, a preto i nasledujúce rozdelenie do jednotlivých okruhov chápte skôr ako orientačné.

• Zdroje pedagogických materiálov

http://www.education.gov.sk

Oficiálna stránka ministerstva školstva SR. V časti Sekcie MŠ SR možno nájsť napr. platné pokyny a predpisy pre jednotlivé druhy škôl, schválené vzdelávacie štandardy, siete SŠ a SOU, informácie o súťažiach žiakov ZŠ a SŠ, projektoch podporovaných MŠ.

http://www.spu.sanet.sk/

Stránka štátneho pedagogického ústavu, ktorá poskytuje množstvo dokumentov a informácií o ďalšom vzdelávaní učiteľov, projektoch, všeobecné materiály týkajúce sa maturitných skúšok ai.

http://www.cvtisr.sk/index.htm

Stránka centra vedecko - technických informácií SR. Ponúka napríklad bezplatný prístup k elektronickým periodikám.

http://www.infovek.sk

Na stránke projektu Infovek možno okrem informácií o samotnom projekte nájsť i mnoho užitočného pre každého učiteľa. Stačí si zvoliť predmet, ktorý vás zaujíma a objavíte pedagogické dokumenty a materiály, námety, projekty, CD ROM, hlavolamy, súťaže a odkazy.

http://kekule.science.upjs.sk

Školský informačný servis ktorý je udržiavaný a dopĺňaný zo zdrojov Prírodovedeckej fakulty UPJŠ. Rozdelený je podľa jednotlivých predmetov a každý učiteľ prírodovedného predmetu si tam nájde to svoje.

http://www.spomocnik.cz

Hlavným zameraním tejto stránky je využitie Internetu v edukačnom procese. Nájdete tu tematicky zaradených mnoho zaujímavých odkazov pre učiteľov, školy i inštitúcie.

http://www.ssp-pedagog.cz

Stránka spoločnosti stredoškolských pedagógov ponúka možnosť vyjadriť sa k aktuálnym problémom z rôznych oblastí učiteľského života. Zaujímavá je možnosť prezentácie jednotlivých škôl členených podľa typov škôl alebo podľa krajov.

http://www.skolahrou.cz/sh/

Stránka zameraná na žiakov a učiteľov ZŠ prípadne nižších ročníkov osemročných gymnázií. Jednotlivé rubriky poskytujú slušné množstvo informácií o dokumentoch, výučbových programoch, učebniciach ai.

http://www.mojeskola.cz

V záhlaví stránky sa píše - škola hrou pre každého a nonstop. V časti Řiditelna nájdete základné informácie a servis pre školy. Sborovna - to sú prípravy, pomôcky, knihy, ale i rekreácia a výlety. Vo Výuke nájdete napr. možnosť naučiť sa hrať šach, programovať v jazyku Pascal alebo príklady na preverenie vedomosti pred prijímacími skúškami na vysoké školy.

http://www.scio.cz

Informácie o príprave žiakov na prijímacie skúšky na VŠ a SŠ, o tvorbe testov a ich využití vo výučbe.

http://www.orbispictus.cz

Informačný zdroj s ambíciami stať sa kvalitným verejným informačným serverom pre študentov, rodičov, školy, pedagógov i personalistov.

http://www.ceskaskola.cz

Na stránke sú správy súvisiace s každodenným životom českého pedagóga, ktoré sú veľmi podobné našim. Na tejto českej stránke môžete nájsť nepreberné množstvo materiálu z oblasti školstva a pedagogiky. Pre žiakov tu nájdete veľmi zaujímavé testy pre výber povolania a schopnosti učiť sa. Učitelia neobídu poradňu, testy pre žiakov, výučbové programy, články a diskusné príspevky svojich kolegov.

http://www.kafomet.cz

Pod názvom KAFOMET sa skrýva katalóg foriem a metód práce, ktorý je určený pre všetkých učiteľov a všetkým základným školám. Ponúka možnosť publikovať svoje skúsenosti samotným učiteľom.

http://www.eskola.cz/eskola/

eŠkola ponúka možnosť vedenia agendy školy i triedy, tvorbu rozvrhu a zastupovania. Pre učiteľov budú určite zaujímavé napr. testy pre jednotlivé tematické celky preberané na II. stupni ZŠ.

http://www.asctimetables.com/timetables_sk.htm

Rýchlo a ľahko vygeneruje kompletný rozvrh školy - stiahnuť možno funkčnú demoverziu, v ktorej chýba len suplovanie. Medzi ponukou jazykov, v ktorom s vami bude stránka konverzovať je i slovenčina.

http://go.to/skola/

Komplexný informačný systém pre základné a stredné školy- demoverzia.

Ďalšie stránky (anglicky / nemecky):

http://www.euro-cscl.org/site/

Stránka vhodná pre učiteľov i vedcov, ktorí sa zaujímajú o problematiku počítačom podporovaného vyučovania. Záujemcovia tu môžu získať mnoho užitočných informácií, ako sa priamo v praxi pri vyučovacích hodinách v triede vysporiadať s počítačovou podporou výučby. Príspevky sú rozdeľované do jednotlivých kategórii podľa stupňov škôl - základné školy, stredné školy, vysoké školy a univerzity (v anglickom jazyku).

http://www.zum.de/ZUM/Schule.html

Vedomostné centrum, kde nájdete dokumenty, linky a diskusné fóra v nemčine.

Ďalšie zaujímavosti môžete nájsť na stránkach:

http://www.education-world.com

http://www.amtnys.org/links/links1.html

http://www.ed.gov/Technology

http://agora.unige.ch/tecfa/edutech

http://www.iste.org

http://www.nctm.org

http://www.illuminations.nctm.org/

http://people.clarityconnect.com/webpages/terri/terri.html

http://www2.wgbh.org/MBCWEIS/LTC/CLC/abemathhomepage.html

• Možnosti ďalšieho vzdelávania učiteľov

Zaujímavé informácie nájdete i na stránkach metodických centier a niektorých vysokých škôl zameraných na prípravu budúcich učiteľov:

http://www.mcmb.sk http://www.mctba.sk http://www.mcbb.sk http://www.mcpo.sk http://www.fpv.umb.sk/index .html http://www.uniba.sk/mffuk/ http://www.science.upjs.sk/ http://www.unipo.sk http://www.pedf.cuni.cz/k_mdm/index.htm http://www.univie.ac.at/

 Stránky, ktoré môžete odporúčať svojim žiakom a študentom <u>http://www.p-mat.sk</u>

Stránka s odkazmi na rôzne matematické semináre a súťaže.

<u>http://www.tahaky.sk/stava.php</u> Stránka plná ťahákov nielen pre stredoškolákov.

Niekoľko adries stránok s on-line hrami a zábavou: <u>http://www.cut-the-knot.com</u> <u>http://www.eduplace.com/math/brain/index.html</u> <u>http://www.geocities.com/Vienna/9349</u> <u>http://www.mathpuzzle.com</u>

http://www.funbrain.com http://www.aplausmath.com http://fascinating-folds.com

• Voľne šíriteľný edukačný softvér

V súčasnosti existuje obrovské množstvo vzdelávacích programov, najčastejšie v anglickej alebo nemeckej mutácii, sem-tam sa objaví i slovenčina a čeština. Často majú špecifické zameranie.

Na nasledujúcich stránkach sa nachádzajú voľne šíriteľné programy, ktorých kvalita je značne rozdielna. Rozhodne sa však oplatí tieto stránky navštíviť.

http://edi.fmph.uniba.sk/
http://szm.sk/vedmat/
http://www.pf.jcu.cz/cabri/
http://www.math.muni.cz/~mlc/geom/
http://sweb.cz/wingraf
http://www.edusoftware.cz/indexcz.htm
http://sbirkauloh.web2001.cz
http://ceskaskola.cz/Soubory/
http://omicron.felk.cvut.cz/~bobr/
http://studna.cz

http://www.slunecnice.cz http://stahuj.cz http://hyperlink.cz/bures http://www.hbschool.com/index.html http://www.amathsdictionaryforkids.com/ http://www.coolmath.com/ http://www.eduplace.com/math/brain/ http://kidsfreeware.com/ http://archives.math.utk.edu/software/.ms dos.directory.html

Komerčný edukačný softvér

Na týchto stránkach nájdete firmy, ktoré sa zaoberajú vývojom a distribúciou edukačných softvérov na profesionálnej úrovni. Ide o produkty, na vývoji ktorých sa podieľa celý tím pracovníkov počnúc učiteľom, končiac animátorom zvukových a vizuálnych efektov. Tento softvér si môžete zakúpiť v klasických predajniach alebo v ich elektronickom obchode.

http://www.cd-rom.cz	
http://www.langmaster.cz	
http://www.dkmm.cz	
http://web.redbox.cz/gambit	
http://www.terasoft.cz	
http://www.grada.cz/vp/Default1.htm	
http://www.matik.cz	
http://www.lumi.sk/lumi	
http://www.dosli.cz	
http://zebra.cz	

http://www.ponskola.chrudim.cz		
http://it.pedf.cuni.cz/~multi		
http://www.langmasteredu.net		
http://www.silcom-multimedia.cz		
http://www.silcom-		
multimedia.cz/tituly/dg1/index.htm		
http://www.silcom-		
multimedia.cz/tituly/dma/		
http://www.pacher.cz/html/tipy/k_13.htm		

4.2 Otestujte sa...

- 1. Internetová stránka obsahuje:
 - a.) informácie, ktorých pravdivosť bola overená
 - b.) informácie v tvare textov, obrázkov, tabuliek, grafov ale hlavne odkazov na ďalšie HTML stránky
 - c.) vyžiadané informácie v tvare textov, príloh a možných odkazov na ďalšie HTML stránky
- 2. Stránky, ktoré si pozeráte pomocou internetového prehliadača sú písané v jazyku:
 - a.) Basic
 - b.) C, C+ alebo C++
 - c.) HTML
- 3. Hypertextový odkaz je:
 - a.) odkaz na doplňujúci text, ktorý z kapacitných dôvodov už nebolo možné umiestniť na stránke
 - b.) prvok internetovej stránky, ktorý je aktívnym nositeľom odkazu na adresu ďalšej stránky
 - c.) veľmi dlhý textový odkaz
- 4. Plne funkčný software, ktorý môžete používať len počas istého časového obdobia sa nazýva:
 - a.) freeware
 - b.) sharware
 - c.) freemail
- 5. V demoverzii programu je obmedzený:
 - a.) počet alebo možnosť využitia niektorých funkcií
 - b.) čas možného používania programu
 - c.) kvalita grafického zobrazenia programu
- 6. Edukačný softvér tvoria:
 - a.) programy zamerané na legislatívu školstva
 - b.) programy určené na vzdelávanie
 - c.) programy, ktoré sa používajú v škole
- 7. Voľne šíriteľný softvér možno:
 - a.) voľne používať až po zaregistrovaní sa
 - b.) bezplatne používať len isté časové obdobie
 - c.) bezplatne získať, používať a ďalej šíriť

Správne odpovede: 1b,2c,3b,4b,5a,6b,7c

5 Komunikačné prostredia

Ako už bolo povedané, Internet ponúka nielen nepreberné množstvo informácií, ale i možnosť komunikovať medzi sebou navzájom. V tomto prípade vzdialenosť nerozhoduje. Už od narodenia sa chceme podeliť sa o svoje myšlienky či nápady s ostatnými. Spôsob, akým to zvyčajne robievame sa mení podľa momentálnej technickej vyspelosti každého jedinca i celej spoločnosti. Inými slovami, kedysi na ľudskej komunikácii profitovali poštári s brašňami na koňoch, dnes medzinárodné korporácie vlastniace mobilné telefónne siete, provideri a Bill Gates.

5.1 E-mail

Najjednoduchším spôsobom ako komunikovať s akýmkoľvek človekom, ktorý je rovnako ako vy pripojený na Internet, je využiť elektronickú poštu, v skratke označovanú ako e-mail. V tomto celosvetovom systéme však musíte mať zriadenú svoju e-mailovú

schránku a aspoň raz za čas si ju i prezrieť. Prostredníctvom elektronickej pošty môžete posielať textové správy, obrázky, fotky, animácie, tabuľky, grafy, prezentácie, zvuky, programy..., teda jednoducho e-mailové správy.

Aby ste mohli využívať túto službu potrebujete:

- počítač pripojený na Internet, (→ 2.3)
- e-mailovú schránku,
- program umožňujúci prijímať a spracovať správy (→6.kapitola).

• Ako získať e-mailovú schránku?

Pokiaľ ste získali pripojenie na Internet cez providera, je skoro isté, že ste zároveň s ním získali i svoju elektronickú schránku. Pozrite sa do dokladov, kde popis schránky určite nájdete.

Druhou možnosťou ako získať schánku je vytvoriť si ju na niektorom zo serverov, ktoré túto službu ponúkajú. Takúto schránku označujeme ako freemail. Jej výhodou je prístupnosť z ktoréhokoľvek miesta v sieti a fakt, že za jej zriadenie nemusíte zaplatiť. Táto služba je na poštových serveroch bezplatná. Nevýhodou je relatívne malá kapacita, výskyt neželaných reklám a prístup obmedzený prevádzkovateľom. Je samozrejmé, že na obsluhu schránky budete využívať program vyvinutý prevádzkovateľom. Programy rôznych prevádzkovateľov sa navzájom odlišujú dizajnom i ponukou služieb. To podstatné však majú všetky spoločné. Umožňujú vám posielať a prijímať správy.

V čase písania tohoto textu bolo možné získať freemail napr. na:

<u>www.atlas.sk</u>	<u>www.zoznam.sk</u>
www.pobox.sk	www.seznam.cz
www.post.sk	www.yahoo.com
www.orangeportal.sk	www.inmail.sk

Postup založenia freemailovej schránky sa dá zovšeobecniť do týchto krokov:

- 1. Zadajte adresu jedného zo serverov, ktoré ponúkajú možnosť založiť si freemailovú schránku a v časti **E-mail** zvoľte možnosť založiť novú schránku.
- Postupne vyplňte údaje, ktoré od vás prevádzkovateľ žiada, pričom zvláštnu pozornosť venujte zadaniu mena adresáta a hesla, ktoré vás oprávňuje k vstupu do schránky a prezeraniu si korešpondencie.
- 3. Starostlivo si poznamenajte adresu svojej novej e-mailovej schránky. Pre istotu si môžete stranu, na ktorej vám prevádzkovateľ túto adresu oznamuje, vytlačiť. Ak zabudnete meno adresáta, zabudli ste meno vašej schránky. Ak zabudnete heslo, stratili ste od schránky kľúče. Pre takýto prípad je tu možnosť správnej odpovede na kontrolnú otázku. Znenie otázky i odpoveď na ňu si zadá každý užívateľ sám. Nie je však vhodné voliť otázky typu: "Akej farby mám oči?", pretože tých možných odpovedí nie je až tak veľa, a vy riskujete, že si vašu poštu bude čítať každý, kto napíše odpoveď "modré".
- 4. Poslednýkrát si prečítajte či naozaj a so všetkým súhlasíte, potvrďte svoje rozhodnutie a môžete prvýkrát nazrieť do svojej schránky.

obr.č. 5-1: Postup založenia freemailovej schránky na www.post.sk

Programy, ktoré vám umožnia spravovať schránku majú ešte rad ďalších funkcií, ktorými vám prácu so správami uľahčia a skvalitnia. Podrobnejší popis vám poskytne ich nápoveda.

5.2 Chat, debata

• Ako chat funguje?

Je najjednoduchšia forma komunikácie v skupine ľudí pomocou Internetu. Vznikla ako nadstavba elektronickej pošty. Spoločným pre všetkých zúčastnených je fakt, že si chcú navzájom pokecať (voľný preklad slova "chat"). Najrozšírenejšou službou umožňujúcou viesť internetový rozhovor v písanej podobe je IRC. Je to skratka z "Internet Relay Chat", v preklade "rozhovor prenášaný Internetom". Ponúka možnosť viesť rozhovor uskutočnený v reálnom čase a s reálne existujúcimi osobami pričom téma diskusie môže, ale nemusí byť vopred stanovená. Možnosť pripojiť sa do takejto debaty vám ponúkajú rôzne servery - stačí vyplniť svoju prezývku (meno, pod ktorým budete v chat-e vystupovať), vybrať si "kanál" a kliknúť na tlačidlo **Prihlásiť**. Kanál v tomto zmysle je niečo ako virtuálna miestnosť, v ktorej sú prítomní všetci účastníci debaty na konkrétnu tému. Pokecať si s neobmedzeným počtom práve pripojených ľudí v slovenčine je možné napríklad na:

http://www.post.sk/irc/ http://www.xchat.sk/ http://moje.azet.sk/ http://mojchat.atlas.sk/ http://chat.szm.sk/

Z pohľadu účastníka debaty to nie je nič zložité. Po prihlásení sa do debaty sa okno na obrazovke rozdelí na niekoľko častí. Najväčšiu plochu vašej obrazovky zaberie tzv. chat window - okno, v ktorom sa bude zobrazovať priebeh celej komunikácie. Tu uvidíte, kto čo hovorí (píše), kto sa prihlásil, kto sa odhlásil a všetky systémové správy. V dolnej časti obrazovky, budete mať riadok, do ktorého môžete vpisovať text. Ten sa po odoslaní klávesom **«Enter»** zobrazí v hlavnom okne. Tam ho uvidia všetci účastníci prihlásení na príslušnom kanáli. Zoznam účastníkov (ich prezývok) nájdete tiež zobrazený v jednej z častí obrazovky.

Dopisovať si môžete so všetkými, alebo len s konkrétnou osobou, pričom ostatným účastníkom debaty bude vaša korešpondencia utajená. Ukončiť svoje pripojenie môžete odhlásením sa alebo zavretím okna internetovej stránky, na ktorej chat prebieha.

5.3 Diskusné skupiny

Ak však hovoríme o odborných diskusných skupinách, ktoré sú utvárané s cieľom vyriešiť alebo rozdiskutovať konkrétny problém, býva postup prihlásenia sa do takejto skupiny trochu odlišný.

Ak sa dozviete o existencii diskusnej skupiny, ktorej téma vám je blízka, môžete sa do nej prihlásiť zaslaním správy elektronickou poštou

správcovi danej diskusnej skupiny. Nezabudnite si predtým všimnúť, akým jazykom sa v skupine diskutuje. Správcom nemusí byť fyzická osoba, častejšie ním býva program.

Ten vašu žiadosť prijme, ak je skupina otvorená pre každého alebo zamietne, ak je napríklad skupina preplnená. Po zaradení do diskusnej skupiny budete dostávať, tak ako všetci členovia diskusnej skupiny, príspevky od ostatných cez službu elektronickej pošty. Rovnako vaše príspevky a odpovede budú automaticky rozosielané všetkým ostatným členom skupiny. Ak diskusná skupina nesplnila vaše očakávania, môžete sa z nej zasa odhlásiť. Po tomto rozhodnutí zašlite žiadosť o odhlásenie na tú istú adresu, na ktorej ste sa do skupiny prihlasovali.

V Internete existuje veľké množstvo navzájom dostupných diskusných skupín zameraných aj na rôzne témy týkajúce sa učiteľstva a pedagogickej praxe. Diskusie sú vedené medzi učiteľmi a študentmi učiteľstva najrôznejších predmetov a stupňov. V slovenčine je to napr. na <u>http://www.infovek.sk/diskusne.html</u> Pri každej diskusnej skupine je uvedený jej stručný popis, spôsob prihlásenia, odhlásenia sa z diskusnej skupiny a jazyk, ktorým sa v skupine komunikuje.

Existujú kompletné zoznamy diskusných skupín, ktoré sú pravidelne aktualizované a verejne prístupné. Zoznam existujúcich slovenských diskusných skupín nájdete na :

http://www.uakom.sk/SANET/services.html http://www.zoznam.sk/katalog/Pocitace_a_Internet/Komunikacia/

5.4 Počítačové konferencie

Umožňujú vám získať aktuálne informácie o problematike, ktorá vás zaujíma bez toho, aby ste vycestovali ďalej ako k počítaču, ktorý je pripojený na Internet. Získavate takto ďalší informačný zdroj s možnosťou spolupracovať s kolegami pri riešení problémov. Môžete prezentovať nové myšlienky, klásť nové otázky, informovať o nových publikáciách a konferenciách, pretože prispievať do počítačovej konferencie môžete bez obmedzenia.

Na rozdiel od diskusných skupín, tu sa príspevky šíria lavínovite medzi uzlovými počítačmi, ktoré vykonávajú funkciu informačných serverov a udržujú aktuálnu databázu článkov na svojich médiách. Takto máte k dispozícii niekoľko stoviek počítačových konferencií z rôznych oblastí. Tieto môžete ľubovolne navštevovať a po prečítaní jednotlivých príspevkov ihneď reagovať zaslaním svojho príspevku. Samozrejme, pomocou elektronickej pošty.

Elektronické konferencie alebo ich zoznamy možno nájsť na týchto adresách:

http://www.icg.sk	http://www.anglia.co.uk/education/mathsne
http://www.xforum.sk	t/mec
http://azet.forum.sk	http://tile.net./lists
http://forum.swarthmore.edu/discussion	http://topica.com
	http://archives.math.uk.edu

5.5 Videokonferencie

Videokonferencie sú dokonalejším stupňom počítačových konferencií. Ide o "stretnutie na diaľku" v reálnom čase. Jednotliví účastníci sa pri nej nielen počujú, ale i vidia. Na Internete sa pre takéto prenosy používa služba MBONE *(Multicast Backbone)*. Musíte však svoju základnú zostavu počítača doplniť o videokartu, kameru, alebo WebCam (jednoúčelovú kameru) a nesmiete zabudnúť na vysoké nároky, ktoré videokonferencia kladie na rýchlosť a kvalitu prenosu dát. Inak uvidíte miesto plynulého prejavu svojho kolegu len rad sekaných obrázkov a nesúvislých zvukov. Efektívne využitie videokonferencie sa uplatňuje pri organizovaní:

- pravidelných stretnutí
- jednorázových stretnutí
- prezentácií
- seminárov a školení na diaľku

• Výhody videokonferencií

Videokonferencie umožňujú skupine ľudí alebo jednotlivcom pravidelné stretávanie sa bez toho, aby museli cestovať, ubytovať sa a prenajať si miesto na spoločné stretnutie. Podstatne sa tak skracuje dĺžka trvania stretnutí a ušetria náklady potrebné na ich usporiadanie. Stretnutia pomocou videokonferencií si môžete dohodnúť niekoľko týždňov vopred, alebo ich zorganizovať počas niekoľkých minút. Sú interaktívne.

Videokonferencie pomôžu vytvoriť tímy ľudí zaoberajúcich sa rovnakým problémom, zaistia pravidelnú prácu na spoločnom projekte a jeho ukončenie v najkratšom možnom čase.

5.6 Teleprojekty

Teleprojekt, tiež "projekt na diaľku", spočíva v spolupráci dvoch, alebo viacerých organizácií či škôl, ktoré spoločne riešia projekt na jednu tému. Témou projektu môže byť napríklad konkrétna výskumná úloha, prieskum, prezentácia regiónu, výmena informácií v istej oblasti,... Informácie si vymieňate pomocou elektronickej pošty, výsledky svojej práce môžete zverejniť napr. na www stránkach.

V našich školských podmienkach je tento spôsob projektového vyučovania zatiaľ málo využívaný, napriek tomu, že v zahraničí je to overená metóda nácviku zručností získavania a výmeny informácií.

• Prínos teleprojektov

- nadviazanie kontaktov s ďalšími inštitúciami,
- zapojenie sa do medzinárodnej spolupráce,
- prezentácia školy,
- možnosť prezentovať výsledky pred medzinárodným publikom,
- rozvoj jazykových schopností zúčastnených.

Zoznamy teleprojektov vhodných pre školy nájdete na: <u>http://www.infovek.sk/projekty/index.html</u> <u>http://www.spomocnik.cz</u> <u>http://www.globalschoolhouse.org</u>

5.7 E-learning

E-learning (dištančné elektronické vzdelávanie) je dnešným veľmi progresívne sa rozvíjajúcim spôsobom výučby s podporou počítačových technológií. Ak sa prihlásite do niektorého z kurzov dištančného vzdelávania, stávate sa študentom vo "virtuálnej" triede. Po prihlásení sa do takéhoto kurzu (...a zaplatení školného poplatku) máte cez Internet prístup ku konkrétnym vzdelávacím programom, s ktorými pracujete na svojom počítači. Okrem sprístupnenia vzdelávacích programov alebo ich distribúcie umožňujú elektronické kurzy zároveň zber spätnej väzby a jej aktuálne vyhodnocovanie. Využitím počítačových technológií sa podstatne urýchľuje a zjednodušuje organizácia školenia, vyučovania a tréningu ľudí nezávisle od toho, kde sa nachádzajú. Pomocou tohto prostredia môžete predstaviť nové pracovné praktiky, flexibilné učebné programy, ktoré umožnia efektívne rozšíriť vedomosti všetkých zúčastnených.

Toto vzdelávanie možno poskytnúť v troch základných formách:

elektronická príručka	Poskytuje možnosť neustáleho prístupu k informáciám, možnosť vytlačenia študijných materiálov.
nepodporované vzdelávanie	Študenti majú prístup len k informáciám, autotestom a testom. Nemajú možnosť získané informácie konzultovať s lektorom. Výhodou je možnosť komunikovať medzi študentmi navzájom v jednom prostredí a spätná väzba v podobe automatom vyhodnocovaných testov.
podporované vzdelávanie	Študenti majú k dispozícii vyššie uvedené nástroje a naviac sú vedení lektormi. Pri komunikácii medzi lektormi a študentmi, či medzi študentmi navzájom možno použiť synchrónnu formu komunikácie (chat, videokonferencie, zdieľanie aplikácií,) alebo asynchrónnu formu komunikácie (diskusné skupiny, e-mail,)

• Výhody e-learningu

- možnosť priebežného a pružného celoživotného vzdelávania, doškoľovania a preškoľovania zamestnancov,
- možnosť priebežného testovania znalostí,
- zefektívnenie riadenia a správy procesu vzdelávania jednotlivcov a pracovných tímov,
- zníženie cestovných a ďalších nepriamych nákladov spojených so vzdelávaním,
- zníženie nárokov na ľudské a materiálne zdroje pri vzdelávaní (učebne, učebnice,...)
- skrátenie neprítomnosti pracovníkov na pracovisku z dôvodov vzdelávania.

5.8 Elektronický obchod

Internet sa stal zaujímavým médiom i pre obchodníkov, ktorí týmto spôsobom ponúkajú svoj tovar. Pri kupovaní v internetovom obchode si imaginárny tovar vyberáte do imaginárneho nákupného košíka a vypĺňate tak objednávkový list. Na jeho základe vám tovar, ktorý ste si objednali predajca zašle. Tovar zaplatíte buď pri jeho preberaní formou dobierky, alebo vopred, najčastejšie bezhotovostným prevodom alebo platbou z kreditu. Nezabudnite sa však dopredu informovať o spôsobe platby, dĺžke vybavovania objednávky a spôsobe dopravy tovaru až na miesto určenia. Vyhnete sa tak nepríjemným skúsenostiam.

Ak chceme hovoriť o využití elektronického obchodu na školách, nezabúdajme, že škola to nie sú len učitelia a žiaci. Sem patrí i materiálno – technické vybavenie školy. Nájsť vhodné pomôcky do kabinetu môžete na <u>www.didaktik.sk</u>. Vzdelávacie programy zamerané na školstvo nájdete na stránkach komerčných firiem alebo na serveroch poskytujúcich volne šíriteľný softvér (→4.1.1). A ak by sme nemali na niečo zabudnúť, tak sú to knihy a školské knižnice. Každé vydavateľstvo produkujúce odbornú literatúru sa snaží svoje publikácie ponúkať i prostredníctvom internetového obchodu. Návštevou takéhoto obchodu nemusíte ihneď míňať peniaze. Určite získavate aspoň prehľad o najnovších vydaných tituloch. Skúste nasledujúce adresy:

http://www.dunaj.sk

Na tejto stránke sa nachádza bohatá ponuka kníh (i učebníc a odbornej literatúry), hudby, DVD a videokaziet zoradených podľa zamerania.

http://knihy.sme.sk/

Na tejto stránke nájdete okrem noviniek knižného trhu i zoznam všetkých knižných vydavateľstiev pôsobiacich na slovenskom trhu.

http://www.orbispictus.sk

Adresa vydavateľstva učebníc pre základne a stredné školy ako i pedagogickej literatúry.

http://www.cpress.cz/knihy/bulletin.html

Najnovšie informácie o publikáciách vydavateľstva Computer Press zameraného predovšetkým na počítačovú literatúru.

5.9 Internetbanking

V dnešnej dobe už skoro každá banka vám umožní spravovať vaše účty z akéhokoľvek počítača pripojeného na Internet či už je to doma, v kaviarni alebo na pracovisku. Formu prístupu k účtu si určíte sami pri aktivácii tejto služby priamo v banke. Pasívny prístup si zvoľte vtedy, ak vám postačuje len sledovať stav na účte a denné pohyby na ňom. Pri aktívnom prístupe môžete priamo zo svojho počítača zadávať trvalé príkazy a domáce i zahraničné platobné príkazy na bezhotovostné prevody. Výhodou je okamžitá informovanosť a prístup k obchodným transakciám 24 hodín denne. Nutnosťou je bezchybná identifikácia. (\rightarrow 1.3)

5.10 Otestujte sa...

- 1. Elektronická pošta je:
 - a.) systém umožňujúci nadštandardne rýchlu výmenu textových odkazov
 - b.) pojem, ktorým je označovaná technická podpora pôšt a telekomunikácií
 - c.) celosvetový systém umožňujúci komunikáciu medzi ľuďmi
- 2. Freemailová schránka je:
 - a.) schránka, ktorú automaticky dostanete pri zriaďovaní pripojenia sa na Internet od providera
 - b.) schránka, ktorú dostanete ako bonus pri zriaďovaní pripojenia sa na Internet
 - c.) schránka založená na serveri, ktorý takúto službu poskytuje bezplatne
- 3. Chat (debata) patrí k:
 - a.) synchrónnej forme komunikácie
 - b.) asynchrónnej forme komunikácie
- 4. Pri debatovaní v chat-e je potrebné:
 - a.) byť odborníkom v téme, na ktorú je chat zameraný
 - b.) ovládať aspoň jeden cudzí jazyk
 - c.) mať chuť si pokecať i s neznámymi ľuďmi
- 5. Správcom diskusnej skupiny môže byť:
 - a.) fyzická alebo právnická osoba
 - b.) len fyzická osoba
 - c.) fyzická osoba alebo obslužný program
- 6. Aké technické vybavenie budeme potrebovať, ak sa rozhodneme usporiadať videokonferenciu?

.....

7. Aký je prínos teleprojektov pre jeho účastníkov?

.....

- 8. Ktorá forma e-learningu umožňuje konzultácie s lektorom:
 - a.) nepodporované vzdelávanie
 - b.) podporované vzdelávanie
 - c.) vzdelávanie pomocou elektronickej príručky
- 9. V elektronickom obchode možno:
 - a.) nájsť obchodné podmienky predaja daného tovaru v elektronickej podobe
 - b.) nakupovať elektrospotrebiče formou splátkového predaja
 - c.) objednať si tovar, ktorý je na www stránke prezentovaný

Správne odpovede: 1c,2c,3a,4c,5c,8b,9c

6 Moja prvá správa

Vieme už, ako získať svoju emailovú schránku (či už platenú alebo bezplatne), chýbajú však ešte ďalšie informácie:

- o programoch umožňujúcich prijímanie a spracovávanie správ,
- o správach, ktoré môžeme pomocou elektronickej pošty prijímať i posielať.

Takže predtým, ako vaša prvá správa nájde svojho adresáta:

- vysvetlíme si niekoľko potrebných pojmov,
- pridáme ešte trochu potrebnej teórie,
- naučíme sa pracovať so svojou elektronickou schránkou.
- Pomocou akého programu môžem otvoriť svoju elektronickú schránku a pracovať so správami ?

Takéto služby vám ponúkajú napríklad programy *Outlook Express, Microsoft Outlook* či *Netscape Comunicator*, stačí kliknúť na ich ikonu. Sú distribuované ako súčasť rôznych verzií programov *Internet Exploreru, Microsoft Office* alebo *Netscape Navigator*. Návod, ako s nimi pracovať nájdete v nápovedách jednotlivých programov. Vzhľadom na ich obsažnosť nie je možné sa im podrobne venovať v tejto príručke.

Ak ste sa rozhodli otvoriť svoju freemailovú schránku, urobte tak pomocou vášho internetového prehliadača. Po zadaní adresy stránky vášho poštového servera, napíšte do vstupných polí v časti **E-mail** príslušné meno, heslo a vyberte možnosť **Prihlásiť**.

• Popis elektronickej schránky

Po otvorení elektronickej schránky sa stretnete s priečinkami, ktoré vaša schránka obsahuje. Tie, s ktorými budete najčastejšie pracovať, sú označene ako **Doručená pošta** a **Nová správa**. V priečinku **Doručená pošta** sa budú zhromažďovať všetky správy, ktoré došli do vašej schránky na vašu e-mailovú adresu. Priečinok **Nová správa** vám umožní na došlé správy odpovedať alebo jednoducho napísať a poslať akúkoľvek novú správu.

Každá elektronická schránka má svoju pamäťovú kapacitu, ktorá sa udáva v kilobajtoch -kB alebo megabajtoch –MB. Preto nie je možné držať v schránke všetku poštu od jej založenia. Rozumne zvažujte, ktoré správy sa oplatí v schránke ponechať, a ktoré správy sú pre vás už nepotrebné. Plná schránka totiž nie je schopná prijímať ďalšie nové správy.

• E-mailová adresa

Každá schránka má svoju jedinečnú emailovú adresu. Túto adresu musíte zadať v každej správe bezchybne, pričom nesmiete pozmeniť alebo vynechať žiaden znak. Na príklade si vysvetlíme, ako taká adresa vyzerá a čo musí obsahovať.

Dostali ste vizitku, na ktorej bol v ľavom dolnom rohu uvedený kontakt: e-mail jozo.mrkvicka@mcpo.sk. Táto (i každá ďalšia adresa) obsahuje niekoľko častí:

jozo.mrkvicka	meno adresáta – najčastejšie máte možnosť si ho zvoliť, niekedy sa však musíte prispôsobiť a dodržať isté požiadavky providera
@	znak vtipne pomenovaný ako zavináč . Ním sa oddeľuje meno adresáta od adresy siete počítača, kde je e- mailová schránka uložená. Na slovenskej klávesnici počítača by ste ho však márne hľadali. Preto sa oplatí zapamätať si nasledujúce súčasné stlačenie troch tlačidiel, ktorým tento znak v texte vykúzlite. Sú to: «Ctrl» «Alt» «V»
тсро	názov - oznamuje názov alebo skratku názvu organizácie, školy, firmy, kde je schránka uložená. Aj tomto prípade to bude M etodicko-pedagogické c entrum v P reš o ve
sk	doména - v Európe je zaužívané používať ako doménu skratku, ktorá označuje štát, v ktorom je sieť prevádzkovaná napr.: sk – Slovenská republika, cz – Česká republika, hu – Maďarská republika, pl – Poľská republika uk – Ukrajina at – Rakúsko de – SRN

Pri zverejňovaní svojej emailovej adresy postupujte tak, ako pri zverejňovaní svojej adresy trvalého bydliska. Môžete ju uvádzať na svojich vizitkách alebo www stránkach. K dispozícii môžete mať dokonca niekoľko schránok súčasne. Jedna môže byť určená k vybavovaniu pracovných záležitostí, druhá (či ďalšie) na súkromné účely.

6.1 E-mailová správa

Hneď na začiatku je dôležité uvedomiť si, že správa je súborom informácií, ktoré budú pomocou siete putovať od odosielateľa k prijímateľovi. Nosnou časťou správy je najčastejšie písaný text. K nemu, podobne ako pri klasickej poštovej zásielke, môžete priložiť rôzne prílohy. I tie však musíte chápať ako súbory, ktoré sú uložené v pamäti počítača alebo na nejakom pamäťovom médiu (diskete, CD...). Ak si kladiete otázku, čo môže byť prílohou, odpoveď na ňu je jednoduchá. Všetko, čo existuje v digitálnej podobe. Na rozdiel od klasickej pošty však o súbor, ktorý posielate ako prílohu v elektronickej pošte, fyzicky neprídete. K správe sa priloží iba jeho verná kópia.

Ako taká správa vyzerá a čo obsahuje?

Každá správa má svoju hlavičku, kde odosielateľ zadáva základné údaje týkajúce sa adresy alebo prijímateľov. prijímateľa vlastnej adresy, predmetu správy doplňujúcich údajov napr. а požiadavka na doručenie v konkrétnom čase, priorita správy atď. V klasickej pošte túto funkciu spĺňa obálka listu. Druhou časťou správy je jej telo. To je miesto, kde píšete text, teda list. Tretiu časť správy, ktorá však nie je povinná, tvoria **prílohy**.

obr.č. 6-1 : Časti správy na www.post.sk

Ako zistím, že som dostal/a novú správu?

V prvom rade sa musíte pozrieť do svojej elektronickej schránky. Ak sa na obrazovke zobrazí vaša schránka a v časti Doručená pošta sa objaví nová položka (často zvýraznená tučným typom písma) vpredu so znakom zatvorenej obálky, dostali ste novú správu. Podľa adresy odosielateľa viete, kto ju poslal a podľa predmetu tušíte, o čom by asi mala byť. Z napísaného plynie prvé poučenie: "Nezabúdajte písať predmet správy, hlavne keď píšete niekomu neznámemu! Je to váš prvý písomný prejav, ktorý adresát

and the second building building		. seet novyen	> Doru	čená pošt
od koho -	predmet 🐨	odosi. 📥	veľ	
(🖂) helpdesk@post.sk	Vítame Vás!	25.9.03	2 K	20 40
	priečinku Kôš 💌 🖻 Vykenať			
Označené 💌 správy (do j	priečinku Kôš 💌 👌 Vykonať			

obr.č. 6-2 : Označenie novej správy v elektronickej freemailovej schránke na www.post.sk

uvidí." Druhé poučenie: "Neotvárajte správy, ak vám nie je odosielateľ správy známy a predmet správy je pochybný". Existujú totiž aj počítačové vírusy, ktoré sa šíria práve elektronickou poštou.

Ako zistím, že doručená správa má prílohy?

Partial successful age for the particular state of area of area of area of a	Proper controling which to contract their beauty strongs and the	Printed Proventing and a starting when	Colored and
and business and business	and an address of the second se	and the state of t	
A A A A A A A A A A A A A A A A A A A	Wernstruck Incompany that is many divid	AP 10. 10	Million 1, 400
For Fatharts Phathered and	Petertray	terminister and an en	10
The second	Settion real sectors	STATISTICS IN THE STATE	10 × 1.40.
Charlos and the second state and a			
The second state	THE REPORT OF TH		
Parent model in provine, and an an arritration of the second state	second and FACS BRANCELER CONTRACTOR		
	PERSONAL PROPERTY AND ADDRESS OF	The Research Contract Party	A DOMESTIC OF THE OWNER.
And a second data for a president of a second second second second second second	Provide Conception approach to confidential the prost for the first of the	Property property only and	PARTY IN CONTRACTOR
			Corner pressie.
and head and	and an other second and an other second and an other second and and an other second and and and and and and and and and a	sector and the sector of the s	ALC: 1 1 1
		10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 1	
	Life and the local	100 ED	10 million (1998)
A restance of the second	Contraction of the second seco		and the second s
Contraction and the state of the present state of the			
The sector of th			
Description on product andre second plate second products . Planeters at delega	second and a second sec		
	PERSONAL PROPERTY AND ADDRESS OF	The Research Contract Party	A DOMESTIC OF THE OWNER OF THE OWNER
	and the second se	Contract of the second s	and the second se
			Courses anonities
and hadnes	and an address of the second sec	exclanate hearth	
	Contract Contract of Contract		
	E To the Britship	10110 / M / O (M / M / M /	
and the second s	CHARTER WART	1.000.00.000.00.00.00.00.00.00.00.00.00	
Characterine and operative fails pressive star state			
Color and for an and the second secon			
Contraction of the set	and a second sec		
Characteristic and an other sector and a sector of a s	The second secon	y Parata (Mar.10)	12.00.0.0000
Constant of the second	and a constant of the second s	Particle Chick, Fire.	12.00.00.00.00
Concentration and American Concentration and American Ame		Protect Address and	
Control desired and the second	ACL CONTRACTOR CO	entrat	
		A Particular Andrea Particular	1000 000 000 000 1 1000 000 000
Contraction of the second		Contract, Contreat, Contract, Contract, Contract, Contract, Contract, Contract, C	
	26-3	Control Office Transition Control Office Control Office Transition Control Office Contro Control Office Contro	
	26-3		
		Pointing Life (P, 10) Pointing Size (P, 10)	83

Správa obsahuje prílohy ak sa pri jej položke v zozname doručených správ sa objavuje znak kancelárskej sponky.

obr.č. 6-3 : Označenie správy, ktorá obsahuje prílohu

• Ako si prečítam novú správu, prípadne jej prílohy?

Kurzorom myši prejdite v položke novej správy na adresáta alebo predmet správy. Sú to hypertextové odkazy vedúce k jej otvoreniu. Po kliknutí na jeden z odkazov sa pred vami objaví hlavička, telo správy a zoznam príloh. Ak je správa obsiahlejšia a nie je celá čitateľná na obrazovke, môžete využiť bočné sivé lišty umožňujúce posun obrazu zvislým

alebo vodorovným smerom. Rovnakým spôsobom (kliknutím na označenie prílohy v hlavičke otvorenej správy) otvoríte i prípadnú prílohu k správe.

The second secon	Contraction of the second seco	
		· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·
The second	Print Andrew Art	1 00 0 0 1 0 0 1 0 0 00
Construction of State of Construction of Const	ALL CONTRACTOR AND ADDRESS OF ADD	······································
		1843.051 Br. 185 -
the later of the l	A LATER OF LOSS	
Concernent and Annual Concernent and		Law area law law on
Contra Providence - Providence	a section on the section of the section of the	

-adapt	State of a State Back Block on the State of	and a second
.valentit	Service 2010 Warried and an and an and an and an an and an	
.vastati	SERVER PROFESSION OF A STREET	And a second stated when a second state state and a second state of the second state o
-va-teleff	Server Starting In second	and the second s
	Sandar That is the second second	
		ne rente talle dan berek and berek Rente Malakan and Million Bart State and
×1121		and traded states and second states and

obr.č. 6-5 : Otvorenie prílohy

obr.č. 6-4 : Otvorenie novej správy

• Ako si vytlačím obsah správy alebo jej prílohy?

Túto možnosť vám ponúkne priamo program, v ktorom správu alebo prílohu čítate. Určite sa v ponuke alebo na hornej sivej lište nájde ikona zobrazujúca tlačiareň. Kliknite na ňu.

Ak na prehliadanie elektronickej pošty používate internetový prehliadač, využite jeho služby.

• Ako môžem odpovedať na prečítanú správu?

obr.č. 6-6: Odpoveď na doručenú správu

• Ako napíšem novú správu?

obr.č. 6-7 : Hlavička novej správy

Nájdite na doručenej správe odkaz Odpovedať a kliknite naň. Otvorí sa možnosť napísania novej správy, avšak už s vyplnenou hlavičkou. Nemusíte sa teda trápiť zisťovaním SO adresv odosielateľa ani predmetom správy. Navyše v liste nájdete kópiu správy, na odpovedáte. ktorú Keď odpoveď dopíšete, nezabudnite kliknúť na voľbu Odoslať.

Otvorte novú správu kliknutím na priečinok **Nová správa**. Pri jej písaní najprv bezchybne vyplňte adresu (samozrejme e-mailovú) prijímateľa. Za predpokladu, že chcete poslať správu viacerým adresátom, oddeľte ich adresy jednoducho čiarkou a medzerou. Ak z nejakých dôvodov budete potrebovať

kópiu odosielanej správy pre seba, nezabudnite zadať svoju e-mailovú adresu do kolónky **Kópia**. Posledným krokom vypĺňania hlavičky je zadanie **Predmetu** správy. Pri ponuke ďalších služieb postupujte podľa vlastného uváženia. Môžete si vybrať len z toho, čo vám konkrétny program ponúka. V listovej časti správy napíšte text, ktorý chcete odoslať. Napísanú správu si ešte raz skontrolujte a ak ste s výsledkom spokojný, kliknite na možnosť **Odoslať**.

• Ako možno ku správe priložiť prílohy?

Rozhodne musíte mať jasno v tom, kde je uložený súbor či súbory, ktoré majú tvoriť jednotlivé prílohy dopísanej a ešte neodoslanej správy. Potom stačí do vstupného poľa **Príloha** napísať prístupovú cestu k danému súboru a zvoliť možnosť **Priložiť**. K rovnakému výsledku sa dopracujete i pomocou voľby **Prechádzať...**, kde prístupovú cestu k jednotlivým súborom tvoríte tak, že prechádzate adresármi dovtedy, kým neoznačíte súbor, ktorého kópia bude prílohou správy. Po voľbe **Odoslať** budú spolu so správou odoslané i jej prílohy.

• Ako vymazať prečítanú a nepotrebnú správu?

Odstrániť nepotrebnú správu môžete niekoľkými spôsobmi. Z vlastných skúseností vám môžem odporúčať nasledujúci postup:

- Správu označte a presunte do priečinka s názvom Kôš alebo Odstránená pošta. Rovnaký výsledok vo väčšine programov dostanete, ak po označení správy stlačíte tlačidlo «Delete» na kávesnici počítača.
- Raz za čas si prehliadnite obsah koša a ak sa v ňom nachádzajú naozaj len zbytočnosti, môžete ho s pokojným svedomím vyprázdniť pomocou voľby Zmazať alebo Vyprázdniť priečinok.

Výhodou tohto postupu je možnosť premiestniť vyhodené správy z **Koša** naspäť do priečinka **Doručená pošta**. Ak však zvolíte možnosť **Zmazať**, stratíte všetky označené správy natrvalo.

6.2 Etika komunikácie

Je hádam zbytočné opakovať všeobecne známe fakty o spôsobe slušnej komunikácie, nech už kvôli tomu využívame akékoľvek médium. Podobne ako písané listy ani e-mailové správy nie sú schopné zaznamenať vaše neverbálne spôsoby komunikácie. Niekedy je ťažké alebo skoro nemožné opisovať popri myšlienkach i svoje pocity, ktoré práve pri písaní prežívate. Sú však situácie, v ktorých v takomto prípade môže dôjsť k nesprávnemu pochopeniu textu. Pomôcť vám môžu len znaky umiestnené na klávesnici, ktoré do správy napíšete. Možno ste sa aj vy už stretli v doručenej správe s rôznym zoskupením dvojbodiek, čiarok a zátvoriek. Nebojte sa, nie je to spôsobené žiadnym škriatkom ani vírusom. Sú to "smajlíci". Pisateľ správy vám nimi len chcel naznačiť, čo pri jej písaní cítil, alebo ako to vlastne myslel. Ak sa na nich dlhšie zadívate, možno zbadáte usmiate alebo naopak zamračené tváričky ako napríklad tieto a pochopíte, aké pocity viedli pisateľa pri ich písaní.

:-) úsmev, to čo som napísal/a berte s úsmevom

- ;-) lišiacky úsmev, úsmev so žmurknutím, žartujem
- :-)) srdečný smiech
-):-/ hnev
- :-(smútok, mrzí ma to
- : ´-(žiaľ, plač
- (-: som ľavák

Je ich veľké množstvo, mnohé z nich zobrazujú niektoré pocity veľmi vtipne. Ak si chcete pozrieť ďalšie, skúste stránku <u>http://smile.parcon.cz</u>

6.3 Otestujte sa...

- 1. Program Outlook Expres umožňuje:
 - a.) spracovávať textové súbory
 - b.) pracovať s elektronickou schránkou
 - c.) evidovať a triediť listové zásielky
- 2. Pamäťová kapacita elektronickej schránky je:
 - a.) obmedzená
 - b.) neobmedzená
- 3. Musí mať každá emailová schránka svoju adresu?
 - a.) áno
 - b.) nie
 - c.) môže, ale nemusí
- 4. E-mailová adresa sa skladá z týchto častí:
- 5. Akým spôsobom môžeme napísať znak @:
 - a.) stlačením niektorého z tlačidiel «Ctrl» «Alt» «V»
 - b.) postupným stláčaním tlačidiel «Ctrl» «Alt» «V»
 - c.) súčasným stlačením tlačidiel «Ctrl» «Alt» «V»
- 6. Jeden užívateľ Internetu môže mať založenú:
 - a.) len jednu elektronickú schránku
 - b.) niekoľko elektronických schránok
 - c.) počet elektronických schránok je ohraničený providerom
- 7. Hlavička, telo a príloha sú časti:
 - a.) e-mailovej schránky
 - b.) e-mailovej adresy
 - c.) e-mailovej správy
- 8. Označte pravdivosť tvrdení:
 - a.) Nová správa sa automaticky zatriedi do priečinku Došlá pošta.

áno – nie

b.) Nová správa sa po prečítaní automaticky uloží v priečinku Odstránená pošta.

áno – nie

- 9. Ak je nová správa rozsiahlejšia a nie je celá čitateľná na obrazovke:
 - a.) musíme sa pokúsiť otvoriť ju ešte raz po úprave zobrazenia e-mailovej schránky
 - b.) môžeme využiť bočné sivé lišty umožňujúce posun obrazu zvislým alebo vodorovným smerom
 - c.) nie je možné tento nedostatok odstrániť

Správne odpovede: 1b,2a,3a,5c,6b,7c,8a-áno,b-nie,9b

7 Internet nehryzie, ale...

Bezpečnosť práce na Internete v dobrom i zlom slova zmysle dnes živí celkom slušné množstvo ľudí. Výška ich príjmov závisí od toho, ako úspešne riešia nasledujúce otázky:

- Viete sa postarať o to, aby boli prenášané údaje zabezpečené proti zneužitiu?
- Viete zabrániť vstupu do siete nepovolaným jedincom?
- Viete zabrániť prepísaniu obsahu internetovej stránky zvonka?
- Viete, ako chrániť komerčné stránky tak, aby prístup na ne mali skutočne len ich predplatitelia?
- Viete, ako chrániť zásielky prenášané elektronickou poštou?
- Viete sa účinne brániť pliage Internetu zvanej počítačové vírusy?

Je asi v ľudskej povahe snaha vyskúšať i to, čo je zakázané (spomeňme si na Adama s Evou...) a nejde tu len o zvedavosť, ale skôr o zlomyseľnosť, recesiu, alebo snahu mať z niečoho prospech.

Pre nás, bežných užívateľov Internetu, z napísaného vyvstávajú dve, asi najzákladnejšie otázky:

- Ako sa vírusmi nenakaziť?
- Ako sa liečiť?

7.1 Ako sa nenakaziť?

Po prečítaní predchádzajúcej časti nastal pravý dôvod na paniku a slabí jedinci sa pravdepodobne utvrdili v predstave, že najlepším spôsobom, ako sa nenakaziť, je počítač radšej ani nezapnúť. Iste je to jedna z možností, len asi nie najvhodnejšia. Pre ostatných je tu aj dobrá správa: "Nie je to až také zlé!".

Štatistiky ukazujú, že najrizikovejšími kategóriami z hľadiska možnosti nákazy sú počítačové hry, šetriče obrazovky a prípadne elektronická pošta s prílohami od neznámeho adresáta s podivným predmetom správy. Napriek tomu, že s týmito rizikovými kategóriami nepracujete, trocha opatrnosti, zdravý "sedliacky" rozum a pravidelne aktualizovaný antivírový program nikdy neuškodí.

7.1.1 Antivírové programy

Hneď na začiatku je potrebné povedať, že vírusom sa nenakazíte vtedy, keď si nakazený súbor prenesiete do svojho počítača, ale vtedy, keď ho otvoríte alebo spustíte. Z toho logicky vyplývajú základné pravidlá práce s novými súbormi:

 Pri počítačových súboroch neplatí prezumpcia neviny, preto s každým novým súborom pracujte tak, ako keby bol nakazený. Rozhodne neotvárajte bez uváženia neznáme súbory s koncovkami .exe, com, js, vsb a všetky ďalšie druhy spustiteľných súborov. • Každý nový súbor, ktorý do počítača prenesiete, najprv radšej podrobte kontrole na prítomnosť vírusov pomocou antivírových programov.

Antivírové programy sú naozaj nutným doplnkom programového vybavenia vášho počítača. Zaobstarajte si taký systém, ktorého tvorcovia distribuujú pravidelne aktualizované vírusové databázy, umožňujú kontrolovať disky v sieti a v neposlednom rade – pracujú v reálnom čase na pozadí. To znamená, že kontrolujú všetko nové, čo v počítači pribudne. Pre vás je povinnosťou dbať na to, aby bola vaša databáza vždy aktuálna.

7.1.2 Zabezpečenie prehliadača

Prehliadače Internetu majú vo svojej ponuke celý rad volieb, ktoré umožňujú:

- nastaviť úroveň zabezpečenia a ochrany vášho počítača pred vonkajšími podnetmi prichádzajúcimi z aktívnych častí stránok. V Microsoft Internet Exploreri to zvládnete postupom Nástroje – Možnosti siete Internet – karta Zabezpečenie.
- zamedziť prístup na stránky, ktoré vás svojím obsahom znechucujú, odrádzajú alebo urážajú. Často to bývajú i veľmi agresívne stránky so snahou sa zobraziť zakaždým, keď je to možné. Stačí teda zvoliť Nástroje Možnosti siete Internet karta Obsah a tu v časti Poradca pre obsah stlačiť tlačidlo Zapnúť. Objavia sa voľby prípustného jazyka, nahoty násilia a sexu. Každú z možností môžete nastaviť v piatich úrovniach a nastavenie ošetriť heslom.

7.2 Ako sa liečiť?

l pri počítačoch platí staré známe úslovie, že najlepšou liečbou je prevencia. Variabilita a rôznorodosť pôsobenia vírusov je veľká a vzniknuté škody môžu byť nevyčísliteľné. Vírusy môžeme pre naše potreby rozdeliť do dvoch základných kategórií:

- otravné vírusy nespôsobujú škody, ak neberieme do úvahy, že i čas sú peniaze. Môžu vám prácu na počítači "spríjemňovat" napríklad znelkou hrajúcou každé dve minúty.
- 2. **ničivé vírusy** môžu byť mimoriadne deštruktívne, pričom napádajú softwarovú časť vášho počítača a dokonca môže dôjsť i k poškodeniu jeho hardvérovej časti.

Ak ste sa však už nakazili, veľa možností nemáte. Najjednoduchšie je skúsiť nakazený súbor vyliečiť antivírovým programom, ktorý tento vírus objavil a ponúka možnosť jeho liečenia. Počítajte však s tým, že vám táto možnosť ponúknutá nebude. Jediné, čo vám ešte antivírový program môže poskytnúť, je nadobro zmazať všetky napadnuté súbory. Ak to však váš antivírový program nedokáže, systém ostáva nainfikovaný a často nefunkčný. Ak nedošlo k poškodeniu hadvéru, je jedinou cestou k ozdraveniu znovu naformátovať váš disk.

Na záver, ak vás táto problematika zaujala, ďalšie zaujímavosti a aktuality zo sveta počítačových vírusov určite nájdete na adrese <u>http://www.virusy.sk</u>

7.3 Otestujte sa...

- 1. Ktoré kategórie sú najrizikovejšie z hľadiska možnosti nákazy počítačovými vírusmi? (môžete vybrať viac správnych odpovedí)
 - a.) diskety
 - b.) operačný systém
 - c.) počítačové hry
 - d.) komerčný softvér
 - e.) šetriče obrazovky
 - f.) elektronická pošta od neznámeho adresáta
- 2. V počítači sa môže vírus rozšíriť na ďalšie súbory ak:
 - a.) vložíme do mechaniky disketu s nakazeným súborom
 - b.) ak prenesieme nakazený súbor z diskety na disk počítača
 - c.) ak spustíme nakazený súbor
- 3. Môžu vírusy ohroziť okrem softvérovej i hardvérovú časť počítača?
 - a.) áno
 - b.) nie
- 4. Antivírové programy umožňujú:
 - a.) vyhľadanie informácií o ochrane pred najnovšími počítačovými vírusmi
 - b.) kontrolu súborov a ich aktívnu ochranu pred nakazením
 - c.) zabrániť prenosu nakazeného súboru na disk počítača
- 5. Priraďte pravdivostnú hodnotu nasledujúcim tvrdeniam:
 - a.) Každý nový súbor, ktorý do počítača prenesieme, najprv radšej podrobíme kontrole na prítomnosť vírusov pomocou antivírových programov.

áno - nie

b.) Prenesené súbory kontrolujeme okamžite po ich spustení.

áno - nie

c.) Ak nepracujem s rizikovými kategóriami, antivírový program nie je nutnosťou.

áno – nie

d.) Výhodnejší je ten antivírový program, ku ktorému tvorcovia distribuujú pravidelne aktualizované vírusové databázy.

áno – nie

e.) Dobrý antivírový program nemusí pracovať v reálnom čase na pozadí.

áno – nie

 Ako zamedzíme v prehliadači Internetu prístup na stránky, ktoré nás svojím obsahom znechucujú, odrádzajú alebo urážajú.
 Správne odpovede:

.....

1c,e,f, 2c,3a,4b,5a-áno,b-nie,c-nie,d-áno,e-nie

8 Niekoľko rád pre zdravie pri práci s počítačom

Rytmus práce

Pri práci s počítačom prispôsobte náročnosť práce svojej momentálnej schopnosti podať výkon. Pamätajte na to, že ak prestávku v práci zaradíte ešte pred začiatkom únavy, výrazne sa urýchli regenerácia vašich síl. Bez prestávky by ste nemali pri počítači pracovať dlhšie ako hodinu, pretože po uplynutí tohto času klesá vaša schopnosť koncentrácie a zvyšuje sa množstvo chybných úkonov.

• Telesné cvičenie

Je nevyhnutným doplnkom na uvoľnenie duševnej záťaže. Nielen intenzívne cvičenie po pracovnej dobe, ale aj krátke rozcvičenie stuhnutých svalov počas pracovných prestávok povzbudí a osvieži váš organizmus. Viete o tom, že hrazda na pracovisku už nie je prejavom čudáctva?

• Pozor na ohrozenie zdravia

Pri dlhom sedení pri počítači, najmä však na nevhodnej stoličke, ako aj pri rýchlom pracovnom tempe sa môžu dostaviť bolesti hlavy, stuhnutosť svalov, znížený výkon a zlá nálada ako reakcia organizmu na nadmernú a dlhodobú záťaž spojenú s nedostatkom pohybu. Pri dlhodobej (niekoľkomesačnej či ročnej) sústavnej práci na počítači môže dôjsť k poškodeniu drobných svalov rúk. Pri trvalej práci s počítačom je viac ako vhodná pravidelná prehliadka u očného lekára. Vytvorte si preto radšej vhodné podmienky pri práci s počítačom.

Monitor.

- Monitor umiestnite kolmo na okno, bez svetelných odrazov.

- Nájdite také miesto, aby nedochádzalo k výraznému kontrastu s pozadím.
- Horný okraj obrazovky je vo výške očí.

-Žiarenie z obrazovky je v podstate rovnaké, ako z obrazovky televízora, teda nepoškodzuje zdravie, ak sedíte v primeranej vzdialenosti pred obrazovkou, t.j. aspoň 50 cm. Nie je však vhodné zdržiavať sa v tesnej blízkosti za monitorom.

Stolička:

 Musí byť v prvom rade stabilná.

Výška sedadla a sklon operadla musia byť individuálne nastaviteľné.
Musí umožňovať voľnosť pohyboy.

Osvetlenie

 Vo vlastnom záujme si zabezpečte dostatočne intenzívne osvetlenie, ktorého farebné zloženie je blízke spektru slnečného žiarenia – teda teplé a biele.

- Pred priamym osvetlením, uprednostnite difúzne zdroje svetla, alebo na svietidlá použite kryty.

Stôl

 Spodná hrana stola má byť v takej výške, aby sa dali pohodlne zasunúť kolená.

 Povrch stola nesmie byť lesklý alebo odrážať svetlo.

 Pracovná plocha má byť dostatočne veľká.

9 Čo hovorí legislatíva?

K doteraz menovaným témam sa jednoznačné stanovisko vyjadruje v nasledujúcich zákonoch a nariadeniach platných v Slovenskej republike.

- Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č.383/1997 Z.z. o úprave vzťahov vznikajúcich v súvislosti s vytvorením, použitím a šírením literárnych, vedeckých a umeleckých diel.
- Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 52/1998 Z.z o ochrane osobných údajov v informačných systémoch
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 274/2001 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami a jeho príloha.

Ich plné znenie nájdete na http://www.zbierka.sk .

Posledná informácia je o zbierke doteraz platných vyhlášok vydaných od roku 1984 týkajúcich sa školstva. Nájdete ju na adrese:

http://www.mia.sk/LEGIS/Leg_skol/LEG_1.htm

Glosár

- **CD-ROM** *ang. Compact Disc Read Only Memory* kompaktný disk, s možnosťou, alebo bez možnosti prepisovania dát
- **demoverzia** ukážková verzia programu, ktorá býva obmedzená v možnosti využitia niektorých funkcií, plnú verziu je možné získať za poplatok
 - **dial-up** komutované pripojenie k sieti využívajúce modem
 - **diskusná** skupina existujúca v rámci počítačovej siete medzi osobami skupina zapísanými v adresári elektronickej pošty, v ktorej sú príspevky jednotlivých účastníkov na danú tému automaticky posielané ako správy všetkým ostatným účastníkom
- elektronická služba poskytovaná v sieti Internet umožňujúca výmenu pošta elektronických správ medzi odosielateľom a adresátom
 - **freemail** elektronická schránka založená na niektorom z poštových serverov poskytovaná prevádzkovateľom bezplatne
 - freeware voľne šíriteľný program, ktorý nemá časové obmedzenie používania, je možné ho získať a používať bez poplatku
 - GRIT karta ang. karta obsahujúca tabuľku s náhodne generovanými kódmi v jednotlivých políčkach tabuľky Správne zadanie požadovaného kódu umožňuje identifikáciu klienta a nahrádza jeho elektronický podpis.
 - hardvér ang. hardware technické vybavenie počítača – jeho materiálna stránka
 - HTML ang. Hyper Text Markup Language skratka označuje špeciálny program, ktorý slúži na popis internetovej stránky
 - http ang. HyperText Transfer Protocol označenie protokolu, pomocou ktorého bude počítač v sieti komunikovať
- hypertextový prvok internetovej stránky (text, obrázok, animácia...) ktorý je odkaz aktívnym nositeľom odkazu na adresu ďalšej stránky

Internet	najznámejšia globálna počítačová sieť	
IP adresa	<i>ang. Internet Protocol Adress</i> identifikačné označenie počítača v sieti Internet	
IRC	<i>ang. Internet Relay Chat</i> skratka označujúca službu Internetu, ktorá umožňuje viesť rozhovor v písanej podobe v reálnom čase a s reálne existujúcimi osobami	
ISDN	ang. Integrated Servises Data Network označenie komunikačnej technológie ponúkajúcej digitálny prenos dát prostredníctvom telefónnej linky	
kilobajty	<i>ang. kilobytes skr. kB</i> násobná jednotka pamäťovej kapacity (1kB = 1024 B)	
LAN	<i>ang. Local Area Network</i> skratka sa používa na označenie lokálnej siete. LAN podporujú počítače jednej budovy alebo firemného či univerzitného komplexu	
Linux	bezplatný operačný systém podporujúci pripojenie na Internet	
megabajty	<i>ang. megabytes skr. MB</i> násobná jednotka pamäťovej kapacity (1MB = 1024 kB = 1048576 B)	
Microsoft Internet Explorer	prehliadač internetových stránok, dodávaný ako súčasť operačného systému Windows	
Microsoft Windows	najrozšírenejší operačný systém podporujúci pripojenie na Internet	
modem	mo dulátor a dem odulátor zariadenie, ktoré podľa potreby prevádza dáta z analógových na digitálne a naopak	
multimédia	počítačové prezentácie využívajúce dynamickú a statickú grafiku, zvuk, text a hypertext	
Netscape Navigator	program umožňujúci prehliadanie internetových stránok	
operačný systém	program, ktorý obsahuje súbor inštrukcií riadiacich operácie počítača, najznámejšie sú DOS, Windows a Linux	

PC ang. Personal Computer osobný počítač

periférne vstupno – výstupné zariadenia pripájané k počítaču napr. **zariadenie** tlačiareň, skener, myš...

- **PIN kód** *ang. Person 's Identification Number* Je to vaše pridelené číslo, ktorým potvrdzujete svoje právo vstupu do siete.
- **počítačová** skupina počítačov schopných vzájomnej bezprostrednej výmeny **sieť** dát a zdieľania periférnych zariadení
- **počítačový** parazitný program so správaním podobným správaniu vírus biologického vírusu
 - **portál** označuje www stránku, ktorá ponúka širokú škálu služieb a informácií v istej oblasti (napr. vzdelávanie) alebo na istej úrovni (regionálnej, svetovej ...)
 - provider fyzická osoba, alebo firma, ktorá vám umožní a technicky zrealizuje pripojenie počítača na Internet
 - **RAM** *ang. Random Access Memory* skratka označujúca pamäť s dočasným ukladaním informácií; súčasné programy vyžadujú istú minimálnu hodnotu RAM pamäte, tento údaj zadáva výrobca na obale softvéru
 - **server** počítač, ktorý svojim programovým vybavením poskytuje pre iné počítače v sieti nejaký druh služieb
- **shareware** plne funkčný program ale s obmedzeným časovým využitím, verziu bez časového obmedzenia je možné získať za poplatok
 - **softvér** *ang. software* programové vybavenie počítača, patria sem programy a pridružená dokumentácia slúžiaca na prácu s počítačom.
- **správca siete** pracovník poverený zabezpečením bezproblémového chodu počítačovej siete
 - súbor ang. file zbierka údajov a informácií uložených ako jeden celok s jedinečným identifikačným názvom

- surfovanie prechádzanie z jednej internetovej stránky na druhú pomocou hypertextových odkazov
 - WAN ang. World Area Network skratka sa používa pre siete, ktoré podporujú počítače v rámci okresu, kraja alebo aj medzi kontinentmi
 - www ang. World Wide Web najznámejšia a najrozšírenejšia služba Internetu umožňujúca prehliadanie webových stránok

Register

Α

adresa, 16 analógový signál, 12 antivírový program, 47, 48 ARPANET, 9 autorské práva, 51

В

bezdrôtové pripojenie, 11 bezpečnosť práce na Internete, 47

С

CD-ROM, 52

D

DARPA, 9 debata. viz chat demodulátor, 12 demoverzia, 26, 52 *dial-up*, 11, 52 digitálna linka ISDN, 12, 53 diskusná skupina, 24, 34, 52 dištančné vzdelávanie, 37 doména, 10, 41 doménová adresa, 10, 17 domovská stránka, 16, 19

Ε

e-learning, 24, 37 elektronická komunikácia, 32 elektronická pošta, 24, 32, 52 elektronická príručka, 37 elektronická schránka, 40 elektronický obchod, 24 e-mail. *víz* elektronická pošta e-mailová adresa, 40 e-mailová schránka, 32 e-mailová správa, 41 etika komunikácie, 44

F

freemail, 32, 52 freeware, 26, 52

G

GRIT karta, 7, 52 GSM, 11

Η

hardvér, 6, 52 heslo, 6, 8, 33 hlavička správy, 42 HTML, 19, 26, 52 http, 10, 52 hypertextový odkaz, 17, 20, 21, 26, 52

С

chat, 24, 34

I

Internet, 9, 53 - história, 9 - prehliadače, 12, 24 - služby, 24 Internet Explorer. *viz* Microsoft Internet Explorer internetbanking, 24, 38 internetový obchod, 38 IP adresa, 10, 53 IRC, 34, 53 ISDN, 12, 53

Κ

kilobajty, 53 komunikačné prostredia, 32 komutované pripojenie, 11 konferencia. *viz* počítačová konferencia

L

LAN, 6, 53 legislatíva, 51 Linux, 53

М

MBONE, 35 megabajty, 53 meno adresáta, 41 Microsoft Internet Explorer, 53 - adresa, 17 - menu, 16 - otázky a odpovede, 18 - popis, 15 - pracovná plocha, 17 - režim ofline, 20 - spustenie, 15 - stavový riadok, 17 štandardné tlačidlá, 16
ukončenie, 17
vyhľadávanie, 20
modem, 12, 53
modulátor, 12, 53
monitor, 11, 50
Možnosti ďalšieho vzdelávania učiteľov, 29
možnosti pripojenia, 11
multimédia, 53

Ν

názov, 10, 41 nebezpečenstvo, 47 nepodporované vzdelávanie, 37 Netscape Navigator, 12, 53 nová správa, 42, 43

0

obľúbené položky, 18 obrázky, 23 odpoveď na správu, 43 operačný systém, 11, 53 osvetlenie pracoviska, 50

Ρ

PC, 11, 54 Pentium, 10 periférne zariadenie, 54 *pevné pripojenie*, 11 PIN kód, 7, 54 pocity, 44 počítač, 11 počítačová konferencia, 35 počítačová sieť, 54 počítačové siete, 6, 9 počítačový vírus. *viz* vírus podporované vzdelávanie, 37 portál, 21, 54 prečítať správu, 43 prehliadače Internetu, 12, 48 prílohy, 44 prílohy správy, 42 provider, 12, 32, 54

R

RAM, 11, 54 rytmus práce, 50

S

server, 6, 54 shareware, 26, 54 sieť LAN, 6 sieť WAN, 6 služby, 24 softvér, 6, 54 - komerčný, 29 - volne šíriteľný, 29 správa, 42, *viz* e-mailová správa správa správa siete, 6, 54 súbor, 54 surfovanie, 17, 55 systémové požiadavky, 11

Т

teleprojekt, 36 telesné cvičenie, 50 telo správy, 42 tlač - obsahu stránky, 19 tlač správy, 43

U

uložiť - časť stránky, 19 - obsah stránky, 19

V

videokonferencia, 24, 35 vírusy, 48 vyhľadávacie služby, 20 vyhľadávanie informácií, 21 výhody - e-learningu, 37 - teleprojektov, 36 - videokonferencií, 36 vymazať správu, 44

W

WAN, 6, 9, 55
WebCam, 36
Windows, 53
www, 10, 24, 26, 55

doménová adresa,
17, 18
IP adresa, 10

www stránky

adresa, 18
pre učiteľov, 26
tlač, 19
uložiť, 19
zobraziť, 20

Ζ

zákony, 51 zápis adresy, 17 zavináč, 41 zdroje pedagogických materiálov, 27 zobraziť - obsah stránky, 20

Literatúra

- 1. Bešiak,V.: Desať rád pre prácu s počítačom, Bratislava: Ústav zdravotnej výchovy 1996.
- Eurotel EuroTel [homepage] datové komunikácie Internet [cit.2003-Bratislava 09-15]. Dostupné na internete: <u>http://www.eurotel.sk/</u>. a.s:
- 3. Hnatová ,J.: Matematika a internet, Prešov: MPC 2003. ISBN 80-8045-282-2
- 4. Koreňová,L.: Informačné a komunikačné technológie vo vyučovaní matematiky na ZŠ a SŠ, Bratislava: MCMB 2000. ISBN 80-7164-271-1
- 5. LANGMaster Jak na počítač [CD-ROM], LANGMaster Tangram education Group, s.r.o : 2002. Dostupné tiež [on line]na <u>http://www.jaknapocitac.cz</u>.
- 6. Lapáček, J.: Internet pre úplných začiatočníkov, Bratislava: Computer Press 2001. ISBN 80-7226-243-2
- 7. Novák,M.: Úvod do užívania PC a informačných technológií, Prešov: MPC 2000. ISBN 80-8045-206-7
- 8. Růžička,O.: Internet pro učitele, Praha: Computer Press 2001. ISBN 80-7226-531-8
- 9. VirtUniv: e-Learningový portál Moravskoslezského regiónu [homepage]. [cit.2003-10-10]. Dostupné na internete: <u>http://www.virtuniv.cz/</u>
- 10. Wallace, M.: Ako na to Internet, Bratislava: Príroda s.r.o 2001. ISBN 80-07-00656-7

Názov	:	IKT v edukačnom procese Internet pre učiteľov
Autor	:	RNDr. Jana Hnatová
Recenzent	:	Ing. Kamil Hnath Ing. Drahoslav Knapík
Jazyková úprava	:	Mgr. Ľubica Bekéniová
Vydavateľ	:	Metodicko-pedagogické centrum v Prešove
Za vydanie zodpovedá	:	PaedDr. Ivan Pavlov, PhD. riaditeľ MPC
Náklad	:	500 ks
Rok vydania	:	2004
1. vydania		

ISBN 80-8045-326-8